

gemeenschappelijke **bibliotheek zwolle**

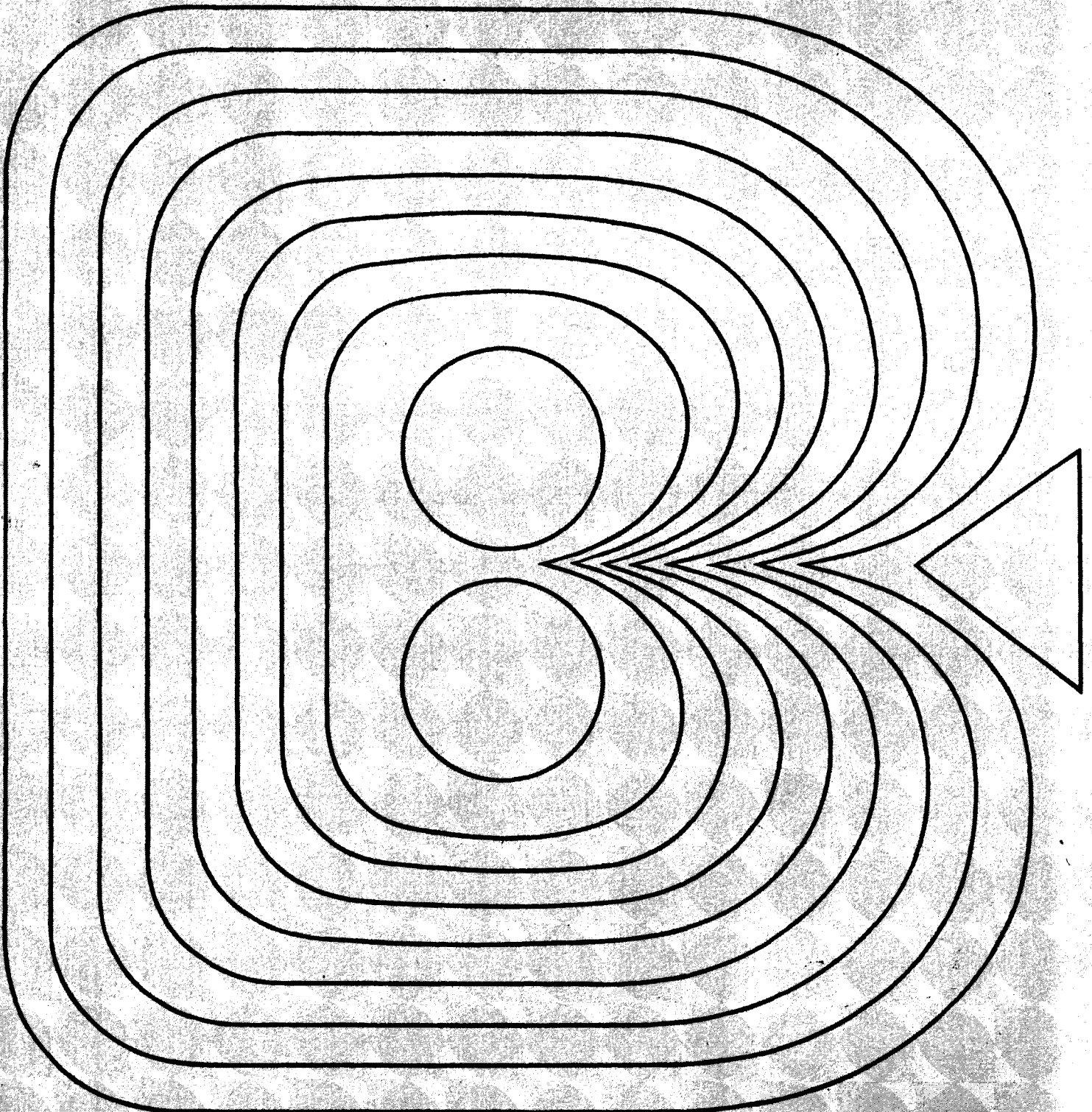
E 1973-171

D 5

BOON

dr. E. Boekmanstichting
Bibliotheek

een nieuwe centrale bibliotheek in zwolle

FEB. 1974

D 5
BOON

Dr. E. Boekmans
Bibliothek

dr. E. Boekmanstichting
Bibliotheek

D 5 X
F 10
361
116.2

E E N N I E U W E C E N T R A L E B I B L I O T H E E K
I N Z W O L L E

R A P P O R T

samenstelling:

PROGRAMMA VAN EISEN : J. BOONSTRA (directeur)

DIEZERSTRAAT 80 : G. OOSTINGH (adj.directeur)

ONDER VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR VAN DE
STICHTING GEMEENSCHAPPELIJKE BIBLIOTHEEK ZWOLLE

ZWOLLE - DECEMBER 1973

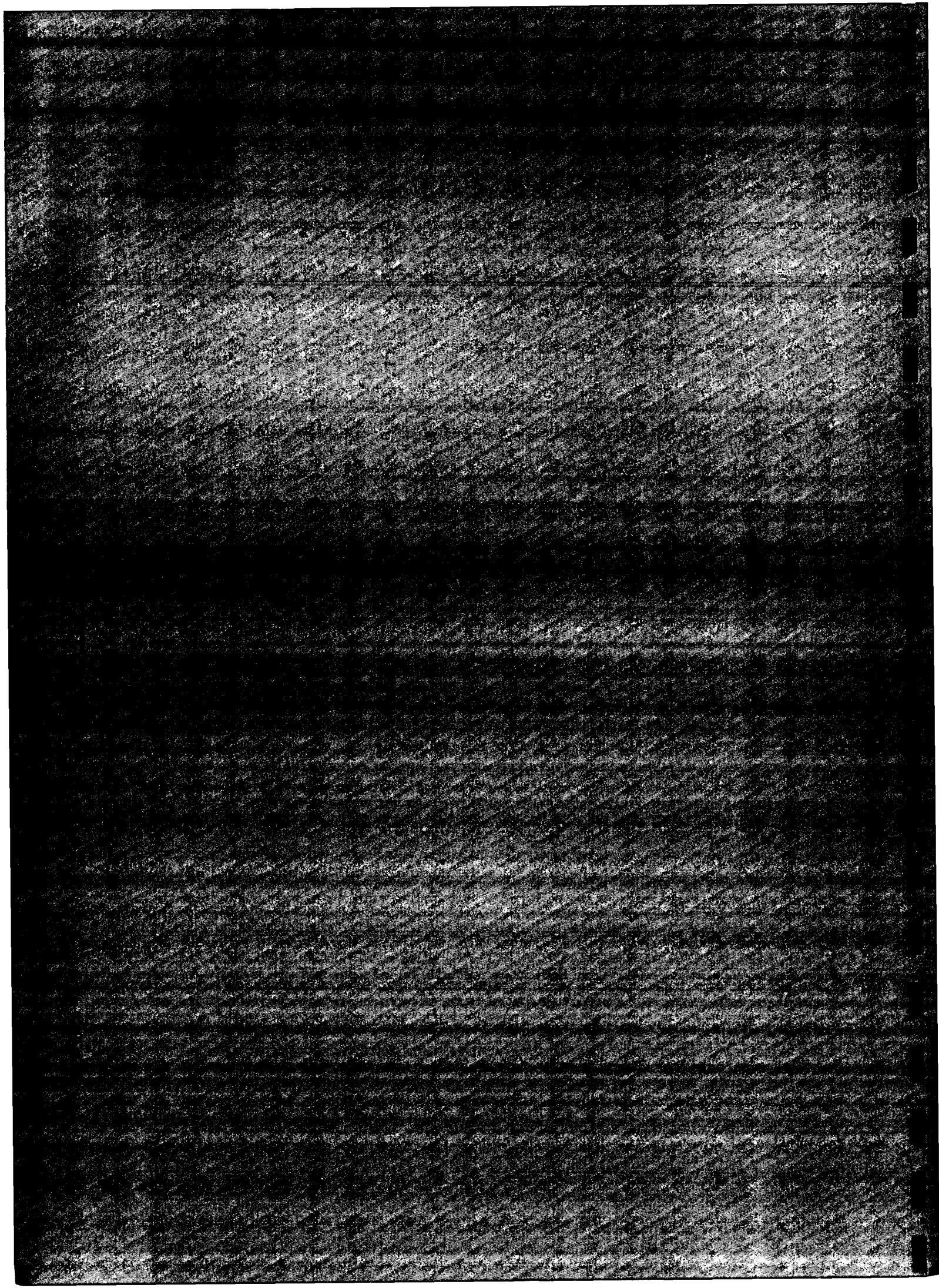
PROGRAMMA

VOOR DE BUIH VAN EEN CENTRALE DECENTRALE BIBLIOTHEEK IN ZWOLLE

ZWOLLE - DECEMBER 1973

I Functie van een centrale openbare bibliotheek

Begripsbepaling van de openbare bibliotheek:

1. Een openbare bibliotheek is een voor ieder bestemde en toegankelijke bibliotheek die qua doelstelling en inhoud voldoet aan de in de volgende leden genoemde vereisten.
2. Een openbare bibliotheek heeft tot doel zowel het actief bevorderen van de vorming van de mens als een permanent, het gehele levensdurend proces, als het bijdragen tot zijn ontspanning.
Dit gebeurt door het beschikbaar stellen van alle in het derde lid genoemde materialen; door het samenwerken met andere instellingen werkzaam op cultureel, sociaal, vormend en creatief gebied; door een eigentijdse presentatie van de informatie op een bij iedere gebruikersgroep aangepaste wijze, zowel in als buiten de bibliotheek.
3. Een openbare bibliotheek stelt - ten einde het in het vorige lid gestelde doel te bereiken - boeken, periodieken, dagbladen en andere gedrukte materialen, audio-visuele middelen en dokumentatie ter beschikking, welke een actuele, vormende dan wel ontspannende functie vervullen, de bij haar gebruikerskring zowel als bij haar potentiële gebruikers aangepaste terreinen van menselijk doen en denken bestrijken en representatief zijn voor de levens- en wereldbeschouwelijke opvattingen met betrekking tot deze terreinen.
4. Een openbare bibliotheek dient haar materialen en diensten onbelemmerd ter beschikking te stellen van alle ingezetenen van Nederland, ongeacht nationaliteit, leeftijd, milieu, ras of levens- en wereldbeschouwing.

Deeltaken van een centrale bibliotheek:

1. Beschikbaar stellen en uitlenen aan ieder die dat wenst van kollekties boeken, periodieken, dagbladen en ander gedrukt materiaal en audio-visuele middelen (grammofoonplaten, geluidsbanden, dia's, films, video-tapes e.d.).
2. Ter beschikking stellen voor gebruik ter plaatse van een kollektie handboeken en naslawerken en de onder 1. genoemde materialen, alsmede van een keuze uit binnen- en buitenlandse dagbladen en tijdschriften, voor ieder die dat wenst te raadplegen en het hiertoe inrichten van lees- en studiezalen, waar voldoende gelegenheid is om te lezen en te studeren.
3. Beheer van een dokumentatie- en inlichtingendienst die in staat is uit en over alle onder 1. en 2. genoemde materialen informatie te geven.
4. Lektuurvoorziening voor de jeugd, alsmede het verstrekken van inlichtingen omtrent jeugdlektuur aan de jeugd zelf, aan ouders, aan

- onderwijzend personeel e.d.
5. Voorziening van schoolbibliotheken en dokumentatiecentra bij het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.
  6. Voorziening van bijzondere groepen, zoals bejaarden, zieken en immobielen.
  7. Voorziening van het bedrijfsleven, vooral als algemene aanvulling op bedrijfsbibliotheken in eigen beheer.
  8. Beschikbaar stellen van muziekwerken.
  9. Zorg dragen voor voldoende spreiding van het bibliotheekwerk in de gemeente, door middel van filialen, bibliobussen en uitleenposten.
  10. Oraniseren van activiteiten waarbij het boek en andere media een rol kunnen spelen, zoals tentoonstellingen, lezingen, voordrachten, voorleesuurtsjes voor kinderen, diskotheekconcerten, dia- en filmvoorstellingen.

De centrale bibliotheek dient te fungeren voor de gehele gemeente Zwolle. Bovendien vervult de bibliotheek reeds nu een belangrijke rol voor de regio. Zwolle en omgeving heeft niet de beschikking over een behoorlijke algemeen wetenschappelijke bibliotheek.

De bibliotheken van de Provincie Overijssel en van het Gemeente-archief in Zwolle bestrijken slechts enkele terreinen.

De Athenaeumbibliotheek in Deventer is weliswaar aangewezen als regionale steunbibliotheek, maar is vrijwel uitsluitend via het postleenenverkeer bruikbaar voor Zwolle.

Ook wanneer de Provinciale Bibliotheekcentrales voor West-Overijssel en Gelderland, die in Zwolle's omgeving openbare bibliotheken verzorgen, beter in staat zijn de semi-wetenschappelijke literatuurbehoeften van hun regio te bevredigen, zal de Zwolse centrale bibliotheek grote aantrekkingskracht blijven uitoefenen, al was het maar om de lees- en studiezaal en de onmiddellijke beschikbaarheid van studiemateriaal.

Op deze plaats is het weinig zinvol in te gaan op eventuele samenbundeling van de bibliotheekvoorziening in verband met of als gevolg van gewestvorming. Ook de eventuele vorming van een bibliotheekstelsel of een bibliothekengemeenschap wordt hier buiten beschouwing gelaten. Wel moet worden opgemerkt dat de Zwolse centrale bibliotheek in beide mogelijkheden een grote plaats zal innemen en eerder een zwaardere dan een lichtere functie zal krijgen.

II Situering van de nieuwe centrale

De binnenstad van Zwolle fungeert als centrale voorzieningskern voor de gemeente. Het hoofdwinkelcentrum, het stadhuis, de grote dienstverlenende instellingen zijn gevestigd binnen de stadsgrachten. Ook is de binnenstad het kulturele hart van de gemeente.

Het is duidelijk dat de centrale openbare bibliotheek hier gevestigd moet zijn, zoals trouwens al 60 jaar het geval is.

Een nieuwe plaats moet gezocht worden daar waar het publiek gekonsentreerd is, waar de wandelende en winkelende mensen haar onmiddellijk bij de hand hebben, op een representatieve, gemakkelijk bereikbare plaats. Gezien de algemene parkeernood binnen de grachten is ruime parkeermogelijkheid voor de bibliotheek niet een eerste vereiste. Er zal steeds te weinig parkeerruimte zijn. De grote terreinen aan de rand van de binnenstad bieden echter voldoende soelaas. Overigens heeft een onderzoek in de stad Groningen onlangs uitgewezen dat slechts een klein percentage speciaal per auto de centrale bibliotheek bezoekt.

Een plaats voor de nieuwe centrale binnen of in de nabijheid van het winkelcentrum, of in ieder geval binnen de grachten, is noodzakelijk.

In het tweede deel van dit rapport wordt nader ingegaan op de situering.

III Presentatie van het gebouw

De bibliotheek zal in haar presentatie een in alle opzichten uitnodigend en duidelijk herkenbaar karakter moeten hebben, teneinde alle drempelvrees weg te nemen. Dat wil zeggen: een zo open mogelijke gevel, zodat men vanaf de straat kan zien wat binnen geboden wordt. Het gebouw dient gemakkelijk toegankelijk en zo goed mogelijk aangepast te zijn voor minder-validen.

De openheid mag evenwel geen afbreuk doen aan een zekere beslotenheid die een bibliotheek dient te hebben.

Ook zal gesloten wandruimte noodzakelijk zijn om zoveel mogelijk boeken langs de wanden te kunnen plaatsen.

Omdat het aksent ligt op de dienstverlening aan het publiek zullen de hiervoor bestemde ruimten, waaronder uitleningen, krantenzaal en inlichtingencentrum zoveel mogelijk op de begane grond moeten worden geprojecteerd.

De architectuur van het gebouw moet niet alleen van buiten, maar ook van binnen "open" zijn, opdat men als vanzelf van de ene naar de andere afdeling gaat. Bovendien wordt sterk gepleit voor een grote mate van

flexibiliteit binnen het gebouw, dat wil zeggen dat architectonisch en bouwkundig mogelijkheden moeten blijven bestaan bepaalde afdelingen, naar gelang de behoefte zich in de loop van de tijd voordoet, zonder ingrijpende verbouwingen te vergroten en/of te verkleinen.

Grote ruimten kunnen zonder veel permanente inwendige scheidingswanden toch door een doelmatige opstelling van boekenrekken en ander meubilair op adequate wijze de verschillende bibliotheekafdelingen huisvesten.

IV Kollekties

De Wet op het openbaar bibliotheekwerk gaat bij het bepalen van de omvang van een bibliotheek uit van het aantal inwoners van het werkgebied van de betreffende bibliotheek.

Ervan uitgaand dat voor de bouw van een nieuwe centrale gepland moet worden op het jaar 2000, dan zal de Zwolse centrale bibliotheek volgens schattingen van de Sociografische Dienst 110.000 - 135.000 mensen moeten bedienen.

Voor de grootte van de publieke ruimten is dit inwonertal echter niet erg belangrijk; het heeft voornamelijk konsekventies voor de omvang van de magazijnen.

De open boekerijen zullen gebonden zijn aan een maximaal aantal te plaatsen boeken. Voor Zwolle lijkt een open boekerij voor volwassenen die 60.000 banden omvat voldoende. Een dergelijk aantal dient ook in de open uitlening te worden geplaatst wanneer Zwolle de 110.000 inwoners niet zou halen. In 1973 omvat de open boekerij voor volwassenen ca. 50.000 banden.

Uitgaande van 110.000 inwoners zal de totale bibliotheek moeten beschikken over 1,2 boek per inwoner (Normen bij de Bibliotheekwet). dat betekent 132.000 banden, waarvan een groot deel in magazijn zal worden geplaatst.

De jeugdbibliotheek zal, ongeacht het aantal te bedienen kinderen, een kollektie van 15.000 jeugdboeken moeten omvatten. In 1973 bestaat de jeugdkollektie uit 10.000 banden, duidelijk onvoldoende voor een lezersaantal van bijna 3.000.

De muziekbibliotheek-diskotheek (waarvoor nog geen normen bij de wet gegeven worden) dient te beschikken over ca. 10.000 banden bladmuziek en ca. 10.000 grammofoonplaten. In 1973 zijn deze aantallen resp. ca. 7.000 en 8.000.

Aan andere audio-visuele middelen zal in de toekomst eveneens aandacht moeten worden besteed. Over aantallen dia's, films, geluids-

banden, video-tapes e.d. kan nu weinig concreets gezegd worden.
Wel zullen de verschillende bibliotheekafdelingen qua oppervlakte
geschikt moeten zijn voor opname van deze materialen.

Specificatie van de kollekties:

open uitlening volwassenen	60.000
jeugdbibliotheek	15.000
naslawerken en handboeken	8.000
magazijn	<u>49.000</u>
	132.000
bladmuziek	10.000
grammofoonplaten	10.000
audio-visuele middelen	p.m.
kranten, periodieken-krantenzaal	130
tijdschriften-lees- en studiezaal	400

V Specificatie van de RUIMTEN

De aangegeven oppervlakten betreffen de netto-ruimte. Niet gespecificeerd zijn trappenhuisen, liften, toegangen, verkeersruimte, toiletten, opslagruimten voor de huishoudelijke dienst e.d.

De publieke ruimten dienen zoveel mogelijk op de parterre-verdieping gelegen te zijn.

Alle publieke ruimten, uitgezonderd eventueel de tentoonstellings- en vergaderzaal, zouden te bereiken moeten zijn via dezelfde ingangen, die tevens dienen als uitgangen, namelijk de hoofdingang en het administratief- en inlichtingencentrum.

Zie voor de relaties tussen de verschillende afdelingen hoofdstuk VI.

1. Hoofdingang met afzonderlijke tochtdeur(en). 10 m²

2. Toegangshal met garderobe, tassenberging, expositiemogelijkheid (vitruines), openbare telefooncel, trappenhuis, lift. 60 m²

3. Krantenzaal

De toegang tot de krantenzaal moet gesitueerd worden vóór de algemene toegang tot de overige gedeelten van de bibliotheek. Vanuit het administratief uitleencentrum moet globaal toezicht uitgeoefend kunnen worden op de krantenzaal. Er moet ruimte zijn voor ca. 30 zitplaatsen, 30 dagbladen en opinieweekbladen en ca. 100 verstrooiings- en klubbladen van diverse aard, alsmede voor een kast met adresboeken, telefoonboeken e.a. zgn. quick reference.

Er worden zowel zitjes als leestafels geplaatst. 120 m²

4. Administratief uitleencentrum

Bij het administratief uitleencentrum moet een toegang zijn, waar tevens boeken afgegeven kunnen worden, en een uitgang waar de meegenomen boeken geadministreerd worden.

In totaal moet hier ruimte zijn voor 5 personen, met de benodigde apparatuur en voor het uit de hand leggen van teruggebrachte boeken en dergelijke.

In verbinding met het administratief uitleencentrum dient een sorteerruimte te zijn met plaats voor boekenwagens.

Deze sorteerruimte moet zo kort mogelijke verbindingen hebben met de open boekerij, de jeugdbibliotheek, het inlichtingencentrum, de muziekbibliotheek-diskotheek en het gesloten magazijn, zulks met het oog op het transport. Indien het administratief uitleencentrum niet op dezelfde verdieping gesitueerd kan worden met alle publieke ruimten, zal de sorteerruimte zo dicht mogelijk moeten liggen bij de lift die de verdiepingen verbindt.

Bij het administratief uitleencentrum hoort tevens een expeditie- en postkamer. 150 m²

5. Open uitlening volwassenen

Deze open boekerij moet in direkte verbinding staan met het inlichtingencentrum.

De bibliotheek moet maximaal 60.000 banden kunnen bevatten, waarvan gemiddeld 25% zal zijn uitgeleend. De plankruimte die de uitgeleende banden opleveren, dient als schuifruimte te fungeren.

De banden worden opgesteld in 1,50 of 1,80 meter hoge kasten met gemiddeld 4 of 5 planken.

De normen stellen dat 50 boeken per m2 vloeroppervlak een redelijke opstelling geven.
 Voor 60.000 boeken is dus 1.200 m2 nodig, inclusief katalogus en uitleenburo, die elders worden geplaatst, zodat 100 m2 kan worden afgetrokken.
 Er moeten ca. 30 verspreide zitplaatsen, leestafels of zitjes zijn waarvan de indeling mede is afgestemd op de indeling naar vakgebieden.
 Over de ruimte verspreid moeten buro's geplaatst worden voor 2 à 4 lezersadviseurs, welke wel overwegend ambulant zijn, maar een buro als basis moeten hebben.

1.100 m2

6. Lees- en studiezaal

In de studiezaal moet plaats zijn voor ca. 60 zitplaatsen en voor de opstelling van de lopende jaargangen van ca. 400 tijdschriften.
 Bovendien moet er ruimte zijn voor een open handboekerij van ca. 8.000 banden naslawerken en handboeken.

Om speciale studievoorzieningen te kreeëren dienen enkele studiecellen gebouwd te worden, berekend tegen geluidshinder, ten behoeve van mensen die in afzondering willen studeren, moeten typen, gezamenlijk onderzoek verrichten en eventueel voor talenpraktika of voor het raadplegen van mikromateriaal.
 Drie éénpersoonscellen (à 6 m2) en twee tweepersoonscellen (à 10 m2) lijken voldoende.

Voor het opbergen van nummers van lopende tijdschriftjaargangen die niet in de tijdschriftdozen kunnen worden opgeborgen, is een magazijntje nodig bij de lees- en studiezaal van ca. 30 m2.

Specificatie: -handboekerij + ruimte
                   voor tijdschriftstellingen 120
                   -ruimte voor 60 zitplaatsen 180
                   - studiecellen 38
                   - magazijn 30

368 m2

7. Inlichtingencentrum

Dit centrum moet bij voorkeur gesitueerd worden op de grens tussen de uitleening-volwassenen en de studiezaal.

a. In het inlichtingencentrum moet plaats zijn voor buro's voor 3 personeelsleden, voor een reproduceerapparaat, voor vitrines voor aanwinsten, voor transportruimte voor materialen uit het magazijn e.d.

Er moet tevens ruimte zijn voor het inschrijven van gebruikers, voor PTT-werkzaamheden (aanvragen per post, telefoon, telex).

Er dient wachtruimte te zijn voor het publiek.

50 m2

b. Katalogusruimte.

Hier moet worden ondergebracht de alfabetische, de systematische en trefwoordenkatalogi voor ruim 110.000 volwassenenboeken met gemiddeld 4 ingangen per band.

40 m2

c. Ruimte voor bibliografisch en encyclopedisch materiaal.

Hier moet plaats zijn voor nationale bibliografieën, bibliotheekkatalogi, algemene en vakbibliografieën, tijdschriftenbibliografieën, encyclopedieën, almanakken e.d.

40 m2

8. Jeugdbibliotheek

In de jeugdbibliotheek moet ruimte zijn voor 15.000 boeken. Het vloeroppervlak dient relatief groter te zijn dan dat van de uitlening voor volwassenen, in verband met de bezetting tijdens topuren en ook omdat de kasten er lager zullen zijn. De normen geven aan dat per m² 40 boeken geplaatst kunnen worden.

Gezien het drukke bezoek op spitsuren is het wenselijk dat de jeugdbibliotheek direkt toegankelijk is vanuit en op dezelfde verdieping gelegen is als het administratief uitleencentrum.

Bij de indeling van de jeugdbibliotheek moet met de volgende functies rekening gehouden worden:

uitlening, het lezen ter plaatse, ruimte om een schoolklas te ontvangen, ruimte om een tentoonstelling in te richten, om te dramatiseren, voor een eigen katalogusapparaat, voor toiletten en wasbakken en voor een afzonderlijke kamer van ca. 16 m² voor het hoofd van de jeugdbibliotheek.

Van groot belang is de vertelhoek, die in ieder geval afgescheiden moet kunnen worden van de rest van de bibliotheek. Het is evenwel mogelijk de vertelhoek in te richten in het souterrain.

Er dient een prentenboekenafdeling te zijn en ruimte voor audio-visuele middelen.

Voor de leeftijd van 6 - 9 jaar moeten de kasten lager zijn dan normaal, nl. ca. 1.20 meter hoog.

Wenselijk is ook een aparte kast met voorleesboeken voor ouders en opvoeders.

Er moeten twee buro's zijn voor lezersadviseurs.

Voor tieners kan eventueel een speciale hoek gekreëerd worden in de open uitlening voor volwassenen.

Specificatie: - uitleenruimte v. 15.000 b. 375
- 30 zitplaatsen à 3 m² 90
- vertelhoek, naslakasten e.d. 40
- kamer jeugdbibliotheekaresse 15

520 m²

9. Muziekbibliotheek-diskotheek

Besloten ruimte, bij voorkeur in direkte open verbinding met de open uitlening voor volwassenen.

Er moet plaats zijn voor ca. 10.000 banden bladmuziek en ca. 10.000 grammofoonplaten, verschillende tijdschriften, ca. 30 zitplaatsen, een vleugel.

De muziektheoretische werken worden grotendeels opgenomen in de open boekerij voor volwassenen.

De afdeling moet bovendien werkruimte bevatten voor ca. 4 personeelsleden.

300 m²

10. Mediatheek

De Zwolse centrale bibliotheek beschikt sinds lange tijd al over grammofoonplaten. In de (nabije) toekomst zullen ook andere audio-visuele middelen hun intrede doen in de bibliotheek.

In navolging van het buitenland verdient het aanbeveling voor deze materialen (waaronder dia's, geluidsbanden, films, video-tapes) géén aparte uitleenruimte te kreëren, maar ze te integreren met de gedrukte materialen, zowel wat betreft de catalogus als de gebruiksmogelijkheden. De materialen worden dan geplaatst bij de boeken van de betreffende rubriek. In de diskotheek worden alleen muziekplaten opgenomen.

0 m²

11. Tentoonstellings- en vergaderzaal

Deze ruimte voor het houden van tentoonstellingen, lezingen, diskotheekconcerten, het organiseren van bijeenkomsten, het geven van bibliotheeklessen en andere activiteiten, zoals filmvoorstellingen, dia-vertoningen en ander audio-visueel werk, dient zo flexibel mogelijk te zijn, zodat ook bijeenkomsten van kleine omvang gehouden kunnen worden. De zaal moet tevens ter beschikking kunnen worden gesteld aan derden. Een eigen ingang is wenselijk, naast de toegang vanuit de overige bibliotheekruimten. Er dient een stoelenberging en een opbergruimte voor expositiemateriaal te zijn. Indien de zaal op dezelfde verdieping als de dienstruimten wordt gesitueerd, moet de personeelskantine in voorkomende gevallen tevens dienst doen voor het publiek van de tentoonstellingszaal. Met de ligging van deze kantine moet hiermee rekening gehouden worden.

175 m²

12. Kantine

Gerekend moet worden op een capaciteit van ca. 40 personen. Indien mogelijk moet de kantine verbindingen hebben met de krantenzaal en de open uitlening voor volwassenen. In de kantine moet gerookt kunnen worden. Er zouden ook enkele leestafels geplaatst moeten kunnen worden voor mensen die niet kunnen werken zonder te roken (gesteld dat roken in de overige afdelingen verboden zou worden). Er dient een keukentje bij de kantine geprojecteerd te worden. Het is niet de bedoeling de kantine een zuivere horeca-functie te geven.

60 m²

13. Magazijn

In een gesloten magazijn moet plaats zijn voor die boeken die niet in de open boekerij geplaatst worden. Voor ca. 50.000 banden is een oppervlakte nodig voor 350 kasten van ca. 300 m²; bovendien ruimte voor het transportsysteem, lift, middenpad, buro voor magazijnbediende(n), bergkasten e.d. N.B. Het magazijn moet in de toekomst kunnen worden uitgebreid, om het groeiende aantal banden te kunnen bevatten, dat benodigd zou zijn wanneer Zwolle's inwonertal zou stijgen boven de in deze nota aangehouden 110.000.

375 m²

DIENSTRUIMTEN

14. Werkruimten directie en personeel

- directiekamer, annex bestuurskamer	40
- kamer voor adjunkt-direkteur	25
- kamer voor sekretaresse	20
- kamer administrateur en buro personeel	30
- kamer voor afdelingshoofden	<u>25</u>

140 m²

15. Selektie-afdeling

16 m²

16. Bestelafdeling

Ruimte voor ca. 2 personen, zicthtafel, kast voor zichtboeken, ruimte voor opslag.

30 m²

17.	<u>Katalogiseerafdeling</u> Ruimte voor ca. 4 personen, kastruimte langs de wanden, ruimte voor boekenwagentjes.		36 m2
18.	<u>Type-afdeling</u> Ruimte voor 3 typetafels, voor opstelling multipliceer- apparatuur en een sorteertafel.		30 m2
19.	<u>Assistentenkamer</u> Ruimte voor ca. 5 personen.		46 m2
De bestel-, selectie-, katalogiseer- en type-afdelingen en de assistentenkamer dienen in onderlinge samenhang te worden gesitueerd.			
20.	<u>Buitendienst</u>		
	- kamer voor hoofd-buitendienst	16	
	- werkruimte voor filialendienst en wisseldienst	30	
	- kamer voor schoolbibliotheekdienst	30	
	- kamer voor bedrijfsbibliotheekdienst	<u>16</u>	
			92 m2
21.	<u>Wisselmagazijn</u>		
	- achtergrondkollektie bibliobus	5.000 banden	
	- bejaardendienst-kollektie	2.000 banden	
	- schoolbibliotheekdienst	3.000 banden	
	- achtergrondkollektie filialen	2.000 banden	
	- reserve-kollekties	<u>5.000</u> banden	
	totaal	17.000 banden vergt	150 m2
22.	<u>Banderij</u> Het is niet nodig dat de bibliotheek beschikt over een eigen binderij. Wel is nodig een ruimte voor reparatie van materialen, voor plastificeren enz. Er moet ruimte zijn voor ca. 4 personen, kastruimte, ruimte voor opslag van materiaal en voor boekenwagens.		50 m2
23.	<u>Kantine personeel</u> Deze kantine moet tevens fungeren als overblijfruimte en als verpozingsruimte voor de tijd tussen diensten. De ruimte moet gesitueerd worden bij een kleine keuken.		50 m2
24.	<u>Bergring</u> voor drukwerken en andere gebruiksmateriaal.		30 m2
25.	<u>Expeditie-ruimte</u> Te situeren in direkte verbinding met het wisselmagazijn (21). Bovendien is nodig een ruimte voor het in- en uitladen van de bibliobus.		p.m.
OVERIGE VOORZIENINGEN			
26.	<u>Concierge-woning</u> (eventueel)		p.m.
27.	<u>Garage</u> voor bibliobus		p.m.
28.	<u>Fietsenstalling</u> voor ca. 40 fietsen en/of bromfietsen		p.m.
29.	<u>Parkeerruimte</u> voor ca. 10 auto's		p.m.
-	25% HOOFDCIRKULATIERUIMTE ENZ. van het totaal		1.009 m2

REKAPITULATIE

Publieke ruimten:

1.hoofdingang	10
2.toegangshal	60
3.krantenzaal	120
4.administratief uitleencentrum	150
5.open uitleening volwassenen	1.100
6.lees- en studiezaal	368
7.inlichtingencentrum	130
8.jeugdbibliotheek	520
9.muziekbibliotheek-diskotheek	300
10.mediatheek	0
11.tentoonstellings- en verg.zaal	175
12.kantine	60
13.magazijn	375
	<u>3.368</u> m2

Dienstruimten:

14.werkruimten	140
15.selektie-afdeling	16
16.bestelafdeling	30
17.katalogiseerafdeling	36
18.type-afdeling	30
19.assistentenkamer	46
20.buitendienst	92
21.wisselmagazijn	150
22.banderij	50
23.kantine personeel	50
24.berging	30
25.expeditieruimte	p.m.
	<u>670</u> m2

Overige voorzieningen:

26.conciërge-woning	p.m.
27.garage	p.m.
28.fietsenstalling	p.m.
29.parkeringsruimte	p.m.

Hoofdcirkulatieruimte 25% 1.009 m2

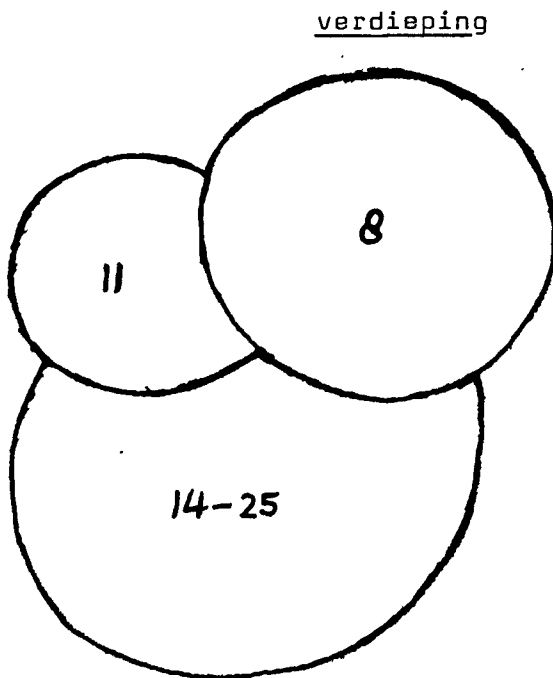
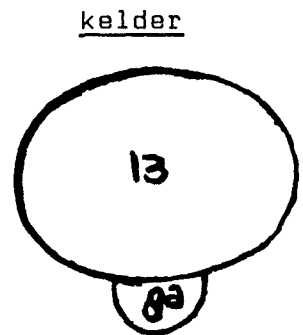
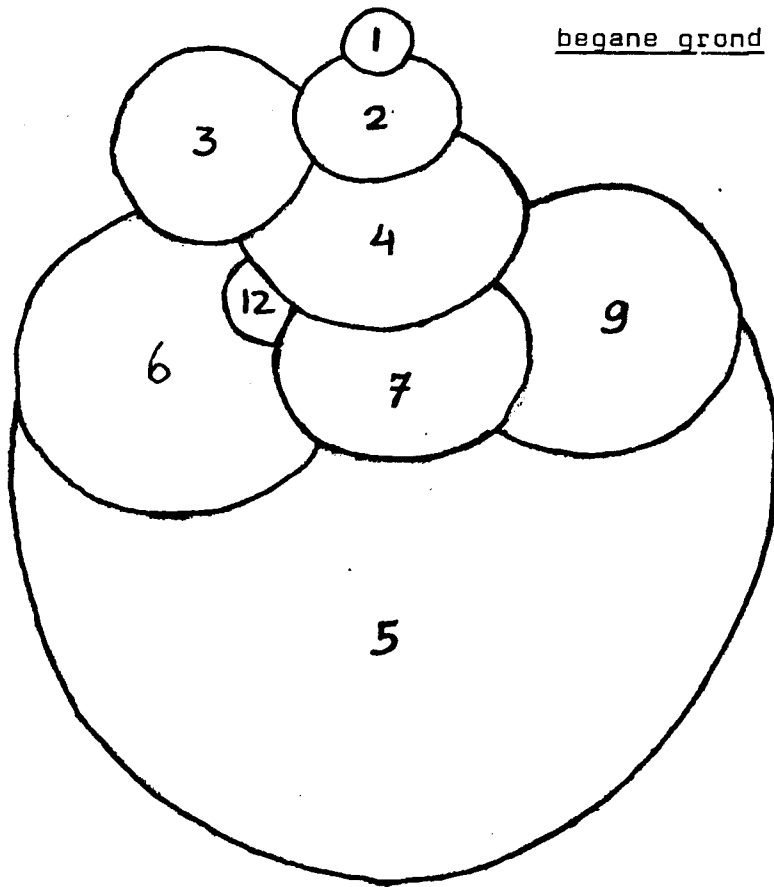
TOTAAL 5.047 m2

ENIGE AANVULLENDE EISEN VOOR DE BOUW

- Aangepaste toiletten voor mindervaliden.
- Zo weinig mogelijk drempels, o.a. ten behoeve van boekenwagens.
- Voldoende stopkontakten voor een flexibele verlichting en t.b.v. de audio-visuele middelen.
- Kontaktpunten voor telefoons op doelmatige plaatsen.
- Bij de ingang een grote brievenbus voor boeken e.d.
- Voldoende werkkasten en wasgelegenheid voor de schoonmaakdienst; plaats voor een container.

VI RELATIESCHEMA

DIEZELSTRAAT 88

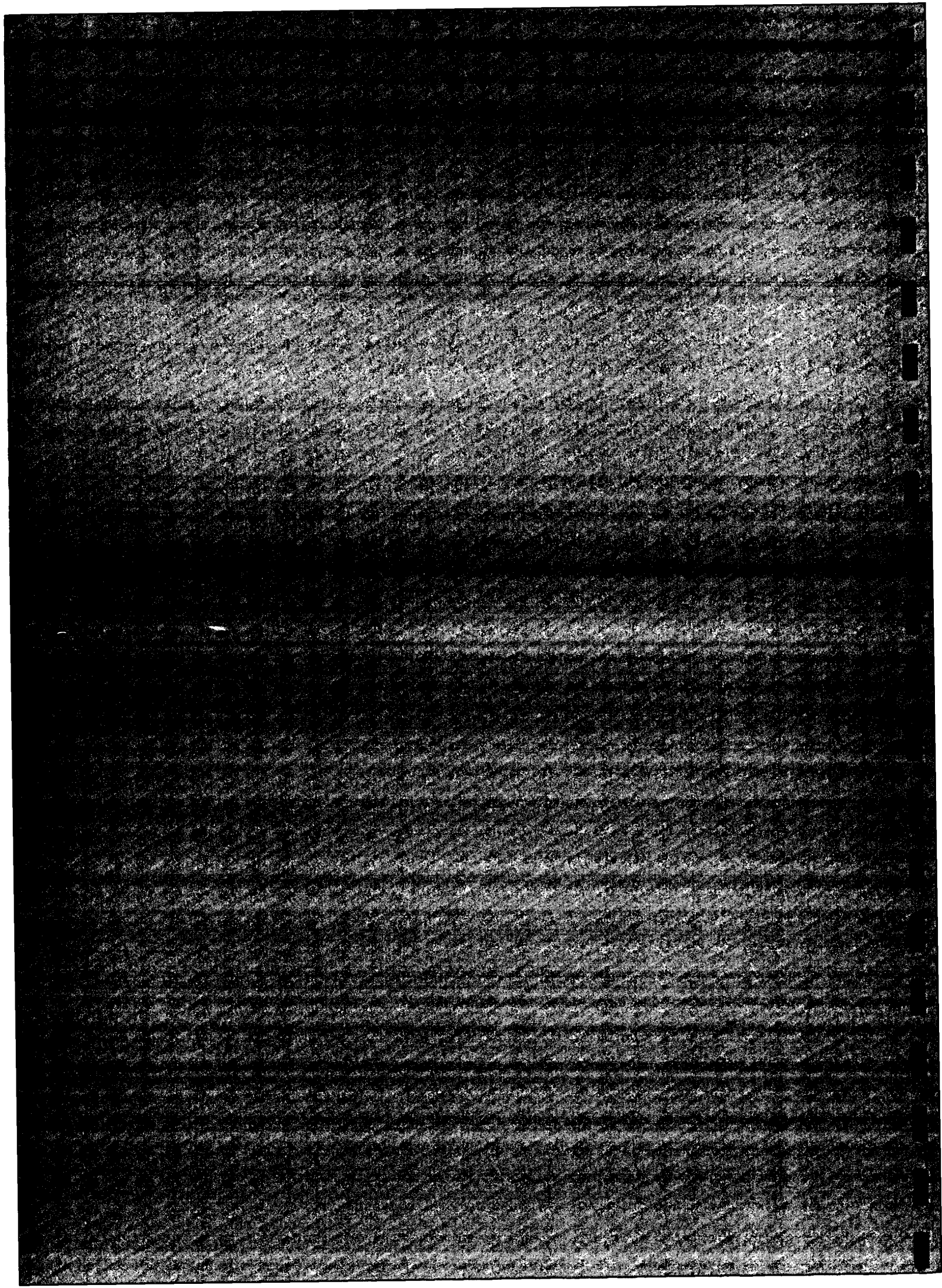
DISKUSSIEROTA

Illustratieve vormgeving: Han Prins / Zwolle

Fotografische verzorging: Foto Bakker / Zwolle

ZWOLLE - DECEMBER 1973

INLEIDING

Uit de geleidenota bij de gemeentebegroting voor het jaar 1974:

"In de loop van het komende jaar zal duidelijkheid moeten ontstaan over de huisvesting van de centrale bibliotheek".

Teneinde mogelijkheden aan te geven die tot duidelijkheid in de kwestie van een huisvesting van de stedelijke bibliotheek kunnen leiden is de nota

DIEZERSTRAAT 80

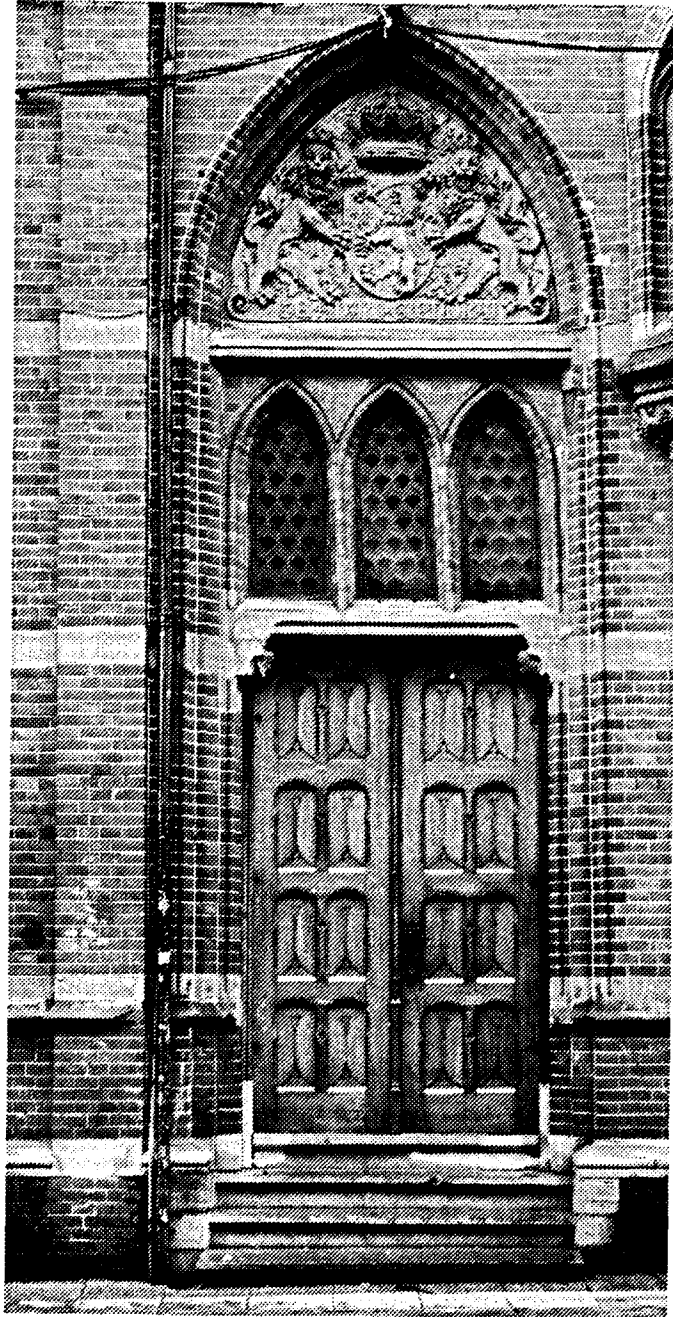
opgesteld. Deze nota is bedoeld als een diskussiestuk. Ze geeft weer de mogelijkheden welke volgens bestuur en directie der Gemeenschappelijke Bibliotheek Zwolle aanwezig zijn in geval van uitbreiding en restauratie der voormalige griffiegebouwen aan de Diezerpromenade te Zwolle.

Geen aanspraak wordt gemaakt op volledigheid, geen poging wordt gedaan tot een uitputtende behandeling van alle mogelijkheden ter plaatse aanwezig.

De nota is slechts bedoeld als een bijdrage teneinde uit de impasse te geraken welke is ontstaan door de afkeuring door de Rijksinspectie van het Broerenkerkkomplex.

(zie bijlagen B en E3).

Dat haast gemaakt dient te worden is een duidelijke zaak. Een versnelling in de toename van het gebruik der openbare bibliotheken (in Zwolle ruim 20 % per jaar) veroorzaakt door de grote veranderingen in het Nederlandse onderwijs én door een duidelijke wijziging in het algemeen vraagpatroon (edukation permanente), doen van dag tot dag de inefficiency en gebrekkigheid van de huidige huisvestingen méér gevoelen.

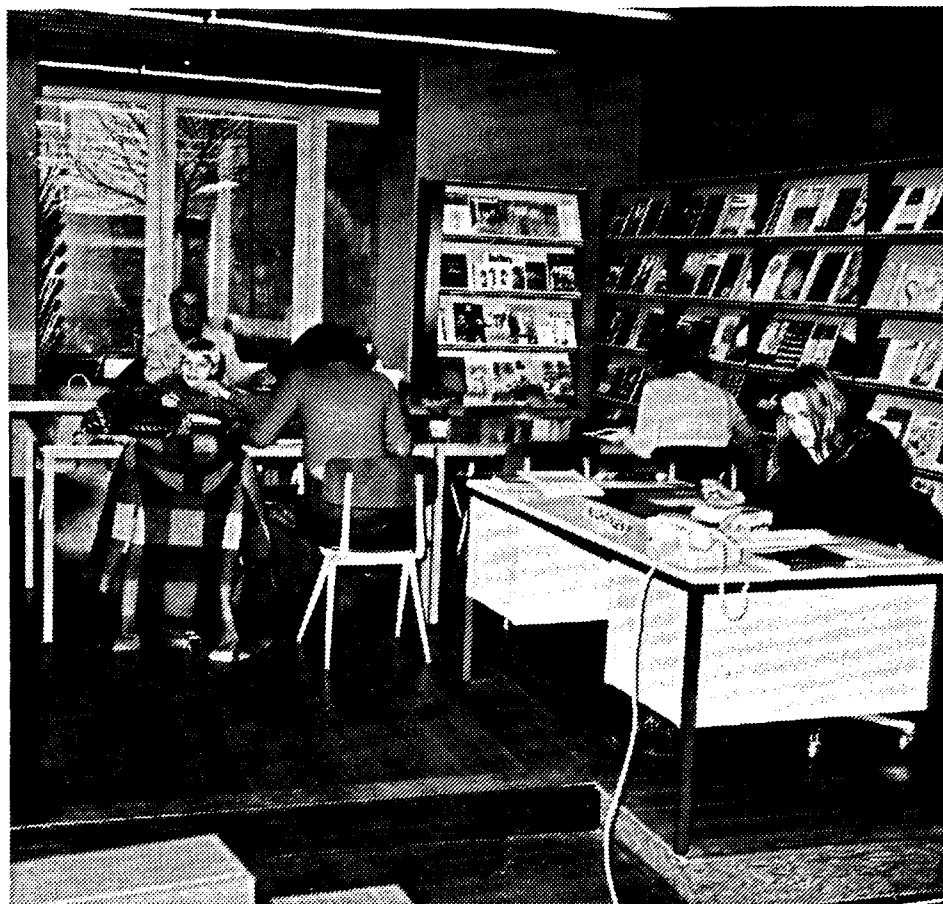
Entree tot de Statenzaal

Er bestaat geen twijfel over, dat een bibliotheek met met een zo belangrijke ontmoetingsfunctie gekoppeld aan een frekwente kulturele, wetenschappelijke, edukatieve én ontspannende behoeftebevrediging in de binnenstad van Zwolle gevestigd dient te zijn.

De nog steeds bestaande probleemstelling of een bibliotheek in een kultureel dan wel in een winkelcentrum geplaatst dient te worden kan bij het gegeven van een reeds bestaande historische stedenbouwkundige structuur niet louter theoretisch bekeken worden. In bijlage C is uiteengezet welke overwegingen tot de konklusie leidden waarbij drie oplossingen als reële mogelijkheden overbleven.

Overwegingen, welke vervolgens in de brief d.d. 7 maart 1972 tot de konklusie leidden dat de panden van de griffie dan stedenbouwkundig, verkeerstechnisch, architektonisch, financieel en bibliotheektechnisch, mede gezien de urgentie van een goede centrale voorziening, de meeste mogelijkheden bieden.

De vijf hierboven genoemde aspecten worden hieronder nader toegelicht en uitgewerkt.

De tegenwoordige tijdschriftenzaal: 16 zitplaatsen .....

I. STEDEBOUWKUNDIGE ASPEKTEN

A. Betekenis voor de bibliotheek

Het is voor een "kultuurtempel" zoals een bibliotheek nog steeds door velen ervaren wordt, een eerste vereiste in een gemakkelijk te bereiken, door velen bezocht gebied te liggen.

Drempelvrees mag in geen enkel opzicht door stedenbouwkundige ligging of door architectonische vormgeving in de hand gewerkt worden.

De Diezerpromenade kan in deze visie als een uiterst gunstige plaats aangeduid worden. Dit grote voetgangersgebied geeft een ideale aansluiting op de entree van de bibliotheek.

B. Betekenis voor de promenade; 2000 bezoekers per weekend.

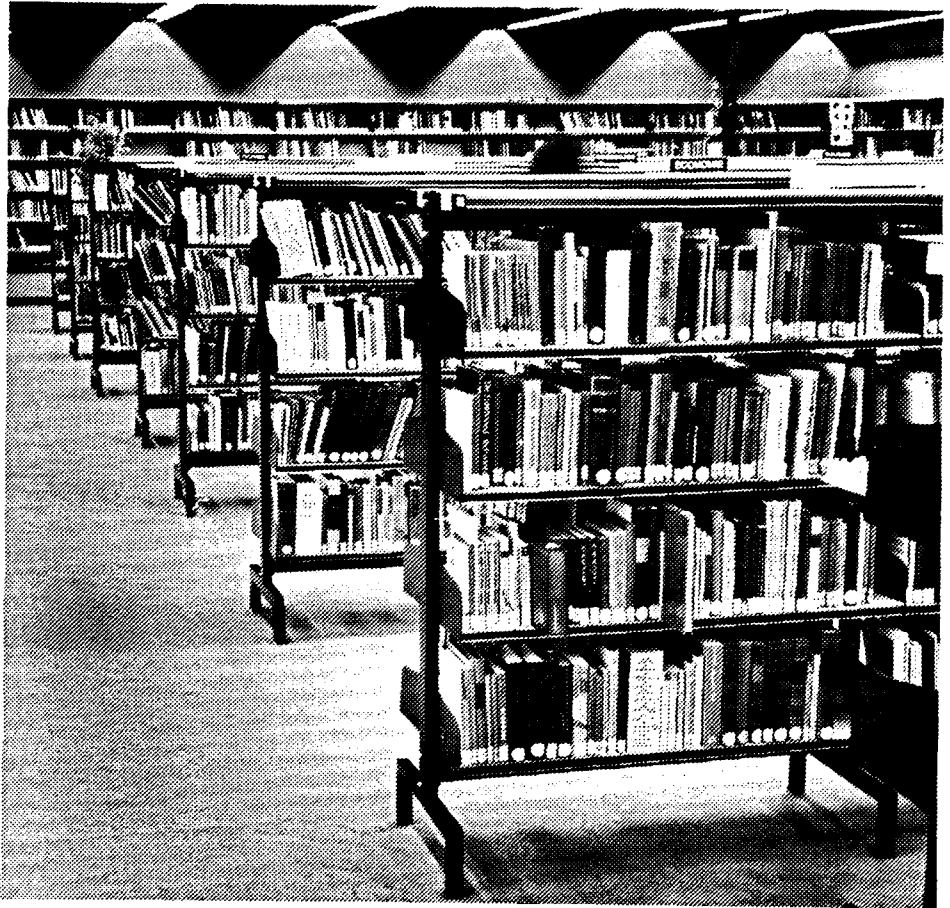
Bij veel winkeliers bestaat de angst dat de Diezerpromenade na het gereed komen van het nieuwe winkelgebied rond de Broerenkerk in bezoekertal zal teruglopen.

Met name bestaat deze angst op het laatste deel van de promenade, de vroegere Smeden. Dit gebied ligt aan het eind van een voetgangersroute, op aanzienlijke afstand van de grote magneten V&D en Hema.

Als een extra handicap voor het laatste deel van de Diezerstraat wordt sinds jaar en dag de z.g. "dode hoek" gezien, nl. het lange, gesloten front van de voormalige griffiegebouwen. Deze "dode hoek" wordt niet ten onrechte beschouwd als een psychologische barrière die de Diezerpromenade in twee helften verdeelt ten nadele van de Smeden.

De vestiging van een konstante belangrijke impuls in de griffiegebouwen lijkt dan ook wenselijk. Het grote dienstverlenend apparaat van de Gemeenschappelijke Bibliotheek Zwolle (nu reeds ca. 2000 bezoekers per weekend) kan zo'n impuls zijn.

De grote centrale bibliotheekcollectie van Zwolle.
De stellingen staan bijkans volgens normen voor magazijn-
plaatsing.

Deze "supermarkt" waar men genoodzaakt is het "gekochte" in elk geval na drie weken weer terug te brengen kan als een konstante magneet aangeduid worden.

Het laat zich aanzien dat de genoemde bezoekersaantallen binnen een jaar na de opening van de nieuwe centrale verdubbeld zullen zijn. Ervaringscijfers van elders tonen dit steeds weer opnieuw aan. Met name in Zwolle waar de bibliotheek momenteel in een weinig levendige straat ligt zal hiervan zeker sprake zijn.

C. Het bestemmingsplan

C-1 Functie van het complex

Het bestemmingsplan "Stadskern van Zwolle binnen de grachten" dateert uit 1966. Op diverse belangrijke uitgangspunten is dit plan verouderd.

De vrij ingrijpende wijzigingen van het plan (een winkelgebied met een vierbaansweg rond de Broerenkerk werd tot een voetgangersgebied; kantoorbebouwing werd tot woonbebouwing in het plan Van Eyck; plan stadhuis en omgeving) laten duidelijk zien dat juist deze uitgangspunten, welke in een eerste vorm dateren uit de 50-ger jaren, reeds ver achterhaald zijn.

Het bestemmingsplan geeft ter plaatse van de griffiegebouwen een winkelbebouwing aan. De wijziging van de toenmalige kantoorfunctie der griffiepanden in die van winkelfunctie kan verklaard worden uit het streven een druk bezocht hoog gekwalificeerd winkelconcentraat te creëren.

De reeds bestaande plannen voor nieuwbouw ten behoeve van het provinciaal apparaat waren aan het inderdaad wijzigen van een en ander ongetwijfeld debet.

Een overdreven "pushing" naar zuiver winkelgebied is echter wat betreft de promenadefunctie niet toegepast. Dit laatste wordt geïllustreerd door het handhaven van de "bijzondere bebouwing" ter plaatse van de bioscoop "De Kroon". Deze heeft in het winkelgebied wel degelijk zin, want met name in de avonden geeft juist de

bioscoop iedere avond opnieuw enige loop in het winkelareaal, hetgeen een gunstige invloed op de algemene sfeer uitoefent.

Hetzelfde geldt nog sterker voor een bibliotheek, die 's avonds enkele uren achteréén bezoekers trekt. Nu reeds is de centrale bibliotheek wekelijks 3 avonden geopend, doch dit zal ongetwijfeld toenemen. (In Deventer nu reeds 5 avonden per week).

Op de promenade, waar 's avonds geen mens te bekennen valt, is de waarde van de komst van de bibliotheek evident.

Een wijziging van winkelfunctie naar de functie van "bijzondere bebouwing" lijkt dus niet onoverkomelijk, zeker als naast de faktor hoog konstant bezoekertal ook nog voldaan wordt aan de z.g. etalagefunctie. Mogelijkheden hiertoe zijn in een eventuele galerij met vitrines uitgebreid aanwezig.

C-2 Omgeving van het kompleks

In de direkte omgeving geeft het bestemmingsplan aan de zijde van de Spoelstraat een vrij ingrijpende wijziging te zien t.o.v. de huidige situatie. Praktisch alle historisch gegroeide oude rooilijnen worden hier totaal overschreden. Het gehele oostelijk deel van het plan is in 1966 echter door GS gedeeltelijk uitgelicht en door de Kroon is gedeeltelijk goedkeuring onthouden.

Het ziet er naar uit dat, juist nu het stratenpatroon en de rooilijnen bij het wijzigen van plannen steeds meer een uitgangspunt gaan vormen, ook hier een verandering zal gaan plaatsvinden.

Een oplossing, waarbij de Koestraat en de Walstraat (als straten binnen de stadsmuren) een logische voortzetting blijven vinden in de Spoelstraat, lijkt historisch en stedenbouwkundig een wenselijke korrektie op het verouderde bestemmingsplan.

Gevelwand Spoelstraat.

..... ter plaatse waar nu afbraak, barakken, hekken en muren een uiterst negatieve invloed hebben op het binnenstadsmilieu. ....

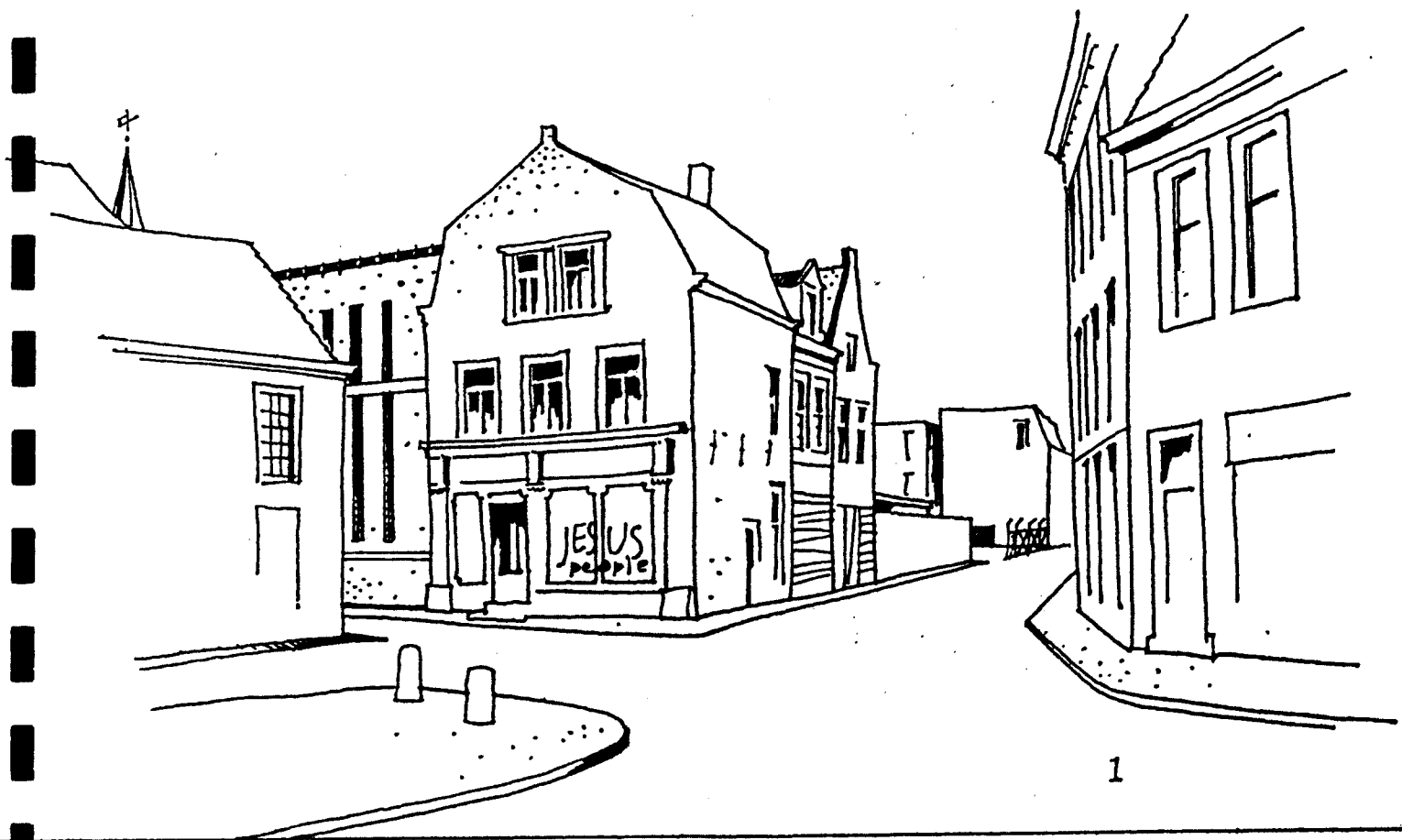
Bij een realisatie van een bibliotheek ter plaatse van de griffiegebouwen is afgestapt van de idee welke het binnenstadsplan aangeeft, nl. een binnenplein te creëren.

Een rechtstreekse bediening is nl. bij bibliotheekbestemming niet nodig, en juist het beschikbare terrein op de begane grond dient volledig benut. Diezerstraat en Spoelstraat vormen met Rode Haanstraat en Mandjesstraat in deze visie de grenzen van een gesloten bouwblok.

Het laat zich aanzien dat ook in de panden langs de overzijde van de Rode Haanstraat en aan de bibliotheekzijde van de Mandjesstraat door de vestiging van de bibliotheek een opleving zal plaatsvinden.

Verwacht kan worden dat hier een aantal speciaalshops zal ontstaan.

Vestiging van de bibliotheek in de griffiegebouwen betekent een algehele "face-lift" voor de gehele omgeving van de Spoelstraat, met name door een front aan de noordzijde van deze straat, ter plaatse waar nu afbraak, barakken, hekken en muren een uiterst negatieve invloed hebben op het binnenstadsmilieu.

1

2

- 1 Gezicht vanaf het Gasthuisplein in de Spoelstraat.
- 2 Een „face-lift“ van deze hoek zou een belangrijke aanzet kunnen zijn voor de regeneratie van dit stadsgedeelte.

II. VERKEERSTECHNISCHE ASPEKTEN

A. Parkeersituatie

De parkeersituatie in het oostelijk deel van de binnenstad is niet direkt rooskleurig te noemen. Voor de gehele binnenstad geldt overigens dat nooit aan de behoefte voldaan zal kunnen worden. Gegroeide normen en gewoonten waarbij ál te gemakzuchtig en ál te individualistisch over vormen van parkeervoorzieningen gedacht wordt, zullen herwaardeerd moeten worden.

Ten noorden van het nieuwe winkelcentrum liggen nog de beste mogelijkheden op het Broerenkerkplein en het Nijkerkenbolwerk, bij sommigen beter bekend als het gasfabriekterrein. Het griffiekomplex ligt evenwel juist aan de zuidzijde van het winkelareaal. Toch kan met name in vergelijking met vele andere gemeenten niet van een negatieve situatie gesproken worden. Door combinatie van winkel- en bibliotheekbezoek (wat veelal het geval zal zijn) vervalt een groot deel van de bezwaren. Relatief gunstig ligt dan zelfs de bibliotheek (met name in de weekenden) t.o.v. de Turfmarkt en bijvoorbeeld de (openbare) parkeerterreinen van het griffiekomplex Luttenbergstraat en het nieuwe gerechtsgebouw.

Broemfietsen en rijwielen

Rond het grote promenadegebied zijn diverse mogelijkheden voor stalling van bromfietsen en rijwielen. In de lange onbebouwde ruimte langs de oostzijde van een eventuele nieuwbouw (achter het voormalig winkel-pand Diezerstraat 82) lijkt voldoende ruimte gevonden te kunnen worden.

B. Openbaar vervoer

De achterzijde van het gebouwencomplex grenst aan de hoek Gasthuisplein / Spoelstraat. Deze ligging kan voor de bibliotheek uitzonderlijk goed genoemd worden. Op het Gasthuisplein komen alle lijnen van het stedelijk openbaar vervoer te zamen. Met name voor oudere en minder valide bezoekers, doch ook voor die gespreid wonende inwoners van Zwolle waarvoor een filiaal nimmer tot de mogelijkheden kan behoren, is dit van eminent belang.

Juist door het laatste argument wordt een ver doorgevoerde spreiding van distributiepunten van het apparaat der GBZ, hetwelk financieel een aanvechtbare zaak is, voorkomen.

Behoeft

BAARN - Na al enkele malen tevergeefs te hebben gepleit voor openbare hondentoiletten heeft het PAK-raadslid Anne Fennema gisteravond in de commissie van publieke werken een pleidooi afgestoken voor het scheppen van een openbare gelegenheid, waar vrouwen hun behoefte kwijt kunnen.

'Er is behoefte aan iets dergelijks in het centrum. Vrouwen gaan niet zo gemakkelijk een café binnen,' zo zei de heer Fennema, die zich afvroeg of de openbare bibliotheek in dit verband niet in een behoefte zou kunnen voorzien.

Wethouder Dumont zei, dat niemand in de bibliotheek daar bezwaren tegen zou maken. 'Niemand zal zeggen, mevrouw u moet hier eerst een boek lenen of in de krant kijken om naar het toilet te mogen.' Onder grote hilariteit stelde de heer Fennema vergenoegd vast, dat de aanwezigheid van de pers bij zo'n uitspraak toch wel erg belangrijk is. 'Nu weten de dames voor altijd, dat als de leeszaal open is, dat ze daar terecht kunnen, niet alleen om een boek te halen of te brengen, maar ook om iets anders te brengen.' (Gooi en Eemlander)

Een ander al tientallen jaren oud probleem zou eveneens opgelost kunnen worden.....

Vrij Nederland

8 - 12 - 1973

Kamperstraat 19 - 21

In de weekenden 2000 bezoekers.

III. ARCHITEKTONISCHE ASPEKTEN

De zg. griffiepanden aan de Diezerpromenade bestaan uit een neo-gotisch en een classicistisch gedeelte. Het classicistische pand is in 1874 in de huidige vorm als goevernementsgebouw voor f 40.000 gereed gekomen. Het neo-gotische gedeelte werd in 1896 gebouwd. Dit laatste gedeelte, ontworpen door de architect Van Lokhorst, kenmerkt zich door historische muurschilderingen, gebrandschilderde ramen met de wapens van alle Overijsselse gemeenten en door het meubilair in neo-gotieke stijl.

In de kulturele bovenlaag van de bevolking die altijd leverancier is van de normen die bij overheidsbemoeying met monumenten worden gehanteerd, heeft tot voor vrij kort in het algemeen een onderwaardering van neo-gotiek bestaan.

Algemeen valt tegenwoordig echter een kentering op te merken in de beoordeling van neo-gebouwen. Er is duidelijk sprake van een herwaardering.

Met het systematisch plaatsen van neo-gotische gebouwen op de lijst van monumenten is vanaf 1969 een begin gemaakt.

In het classicistische goevernementsgebouw en het neo-gotieke gebouw der Statenzaal bezit Zwolle enkele unieke monumenten.

Het is duidelijk dat, waar in Nederland slechts 11 provincies zijn, ook slechts de mogelijkheid aanwezig was van bouw van maximaal elf classicistische en elf neo-gotische provinciehuizen. Het is duidelijk dat lang niet overal in Nederland in het tijdperk van de neo-architecturen nieuwe provincie-onderkomens varrezen zijn. Er zijn dus niet zo veel voorbeelden van deze architectuur bij dit soort overheidsgebouwen aan te wijzen.

Kraagsteen van het torentje op de hoek van de
Diezerpromenade en de Rode Haanstraat.
Eind vorige eeuw "nog vrij uit de hand" vervaardigd.
Kunstenaars die dit op dergelijke wijze kunnen maken
bestaan niet meer.

Zwolle kan zich gelukkig prijzen dat door de status van provinciehoofdstad, verkregen in de Napoleontische tijd, bouw van deze panden mogelijk werd. Een architectonische verrijking van het stadsbeeld, een duidelijke opwaardering van het stedelijk milieu, werd hierdoor verkregen.

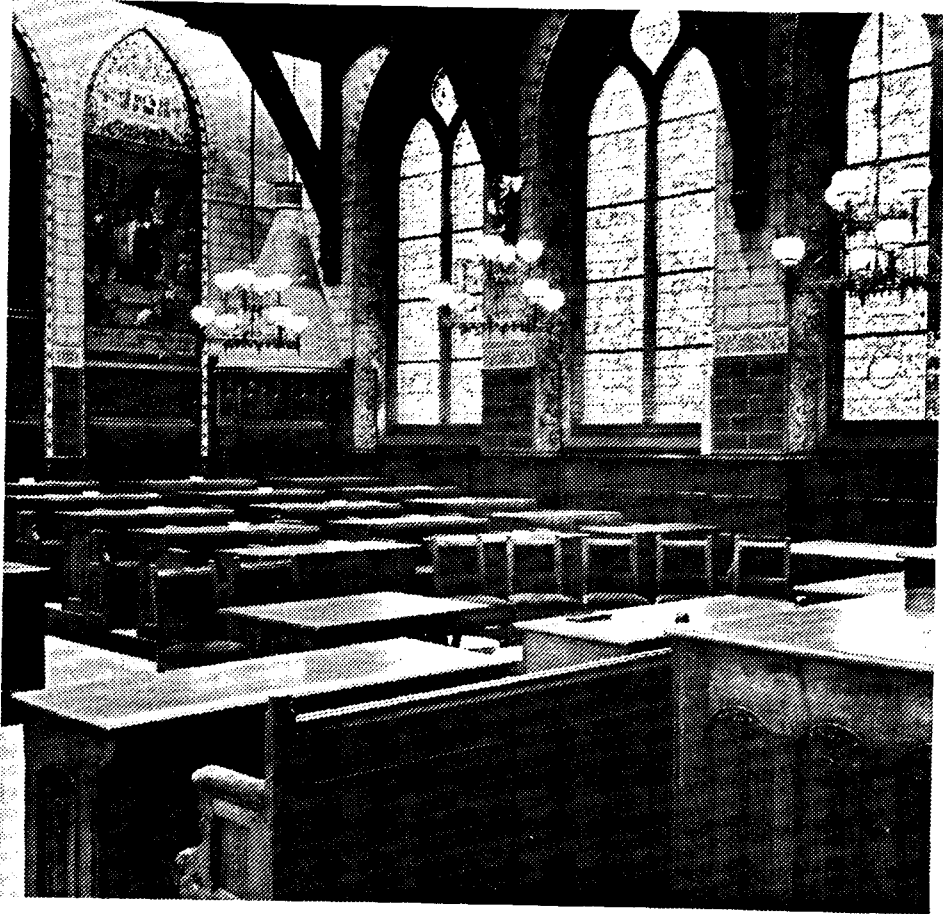
Een bijzonderheid is bovendien dat klassicistisch en neo-gotisch pand naast elkaar gelegen zijn. Door de ligging in de kromming van de Diezerpromenade nemen ze, komend van de Diezerpoortenbrug en van de Grote Markt, een uiterst markante plaats in het stadsbeeld in.

Een amovering van deze panden zou een ernstig verlies voor het stedelijk milieu en voor het karakter van Zwolle zijn.

Waar door ontvolking van binnensteden, door ontkerstening en door grondspekulatie, door hoge onderhoudslasten enz. reeds veel, met name kerkelijke neo-gotiek verloren is gegaan, dient voorkomen dat nog meer verliezen ontstaan voor het langzaam en organisch gegroeide totaalbeeld van een historische stad.

Door vestiging van de GBZ in de voormalige griffiepanden wordt een algemeen cultureel belang gediend.

De eerste indruk bij een bestuderen van de mogelijkheden tot aanpassing der panden voor bibliotheekgebruik is, dat de typisch Duitse methode van galerijvorming hier uitstekend toegepast zou kunnen worden. Deze methode vindt in Nederland over het algemeen door het geleidelijk karakter van het tot stand komen van verbouwingen en door de individualistische houding van de Nederlanders in deze, weinig toepassing. De galerij lijkt juist hier, vanwege de ontlastende boogkonstruktie van de vensters op de begane grond, bijzonder geschikt. De mogelijkheid tot het verlevendigen van het front, zonder essentieel de oude architectonische hoofdvorm aan te tasten, wordt hierdoor geschapen.

Statenzaal

De verdiepingen van de oude panden lenen zich bij
aanpassing voor dienstruimten, en kleinere publieke
ruimten waarvan de noodzakelijke aanwezigheid op de
begane grond niet vereist is. Algehele nieuwbouw
achter de oude panden tot aan de Spoelstraat is
noodzakelijk voor het onderbrengen van de grote
centrale kollektie met alle bijbehorende afdelingen.
Een geleed gevelfront met een kapkonstruktie langs
de Spoelstraat kan het geheel op voortreffelijke wijze
kompleteren.

De voormalige slaapkamer van Jhr. P.M.Sandberg.
Produktie in deze kamer in 1973 ruim 15.000 boeken.

IV. FINANCIËLE ASPEKTEN

Op grond van haar intuïtie en gesteund door kennis en ervaring heeft een taxatiekommissie per 1 september 1971 de overnameprijs voor de gemeente Zwolle van het griffiekomplex bepaald.

De commissie kwam tot een tweetal prijzen, nl. indien een bestemming voor het complex gevonden zou worden met behoud van de voorgevel van het classicistisch gebouw f 970.000,-

en indien vergunning zou worden verleend tot sloop van de gevel f 1.210.000,- zijnde een meerprijs van f 240.000,-.

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg eist in het laatste geval dat eerst alle mogelijkheden nagegaan worden een zodanige bestemming te vinden dat de voorgevel gehandhaafd kan blijven.

Het is duidelijk dat in geval van bestemming tot bibliotheek de beide oude panden grotendeels bewaard zullen kunnen blijven. Forse nieuwbouw achter de panden tot aan de Spoelstraat zal noodzakelijk zijn.

Gezien de ligging en de oppervlakte van het complex kan gesteld worden dat de gemeente Zwolle zuiver financieel gezien (afgezien dus van alle morele verplichtingen met betrekking tot de definitieve bestemming) relatief voordelig in het bezit is gekomen van de griffiegebouwen.

Aangezien juist door vestiging van de bibliotheek voor de morele verplichtingen een optimale oplossing gevonden kan worden, lijkt een unieke mogelijkheid aanwezig de zuiver financiële "meevaller" uit te buiten juist in de edukatieve en kulturele sektor.

Hoewel bij modernisering en uitbreiding van het complex wel op bouwkosten in de orde van 5 miljoen gulden gerekend moet worden, dient beseft dat algehele nieuwbouw aanzienlijk meer zal vergen.

In de kulturele sektor kan op deze wijze een belangrijke definitieve huisvesting gerealiseerd worden. (zie bijlage overzicht nieuwe huisvestingen van (semi)-overheidsinstellingen in Zwolle gedurende de laatste jaren).

De urgentie van een en ander is groot.

De op stapel staande bibliotheekwet maakt het bovendien noodzakelijk dat er iets gebeurt.

De aanwezigheid van een verklaring tot beschermd monument én de mogelijkheid dat ook het tweede pand tot monument verklaard gaat worden bieden nu en in de toekomst goede mogelijkheden tot rijksbijdragen in groot onderhoud c.q. renovatie.

Hoe de financiering van de nieuwbouw geregeld kan worden is een zaak die uitgebreid dient te worden onderzocht. Positieve faktor in deze is het vrij komen van het redelijk gemoderniseerd complex aan de Kamperstraat (huur f 32.500 per jaar).

Tweede positieve faktor is het vrij komen van het pand Melkmarkt 10 (verkoopwaarde ca. f 300.000,-)

V. BIBLIOTHEEKTECHNISCHE ASPEKTEN

Wat betreft de bruikbaarheid der aanwezige bebouwing als bibliotheek kan het volgende gekonkludeerd worden:

A. Het neo-gotische "rode" gebouw.

In dit pand bevinden zich als belangrijkste te handhaven onderdelen de Statenzaal met aangrenzend trappenhuis, koffiekamer, enz.

De mogelijkheid bestaat van de Statenzaal de zg. lezingen- en tentoonstellingsruimte te maken. De aparte ingang met trappenhuis maakt de ruimte hiertoe bijzonder geschikt.

Een tweede mogelijkheid is de Statenzaal als lees- en studiezaal te benutten.

B. Het klassicistische "grijze" pand.

Dit pand is in eerste instantie gebouwd als het eigenlijke goevernementsgebouw.

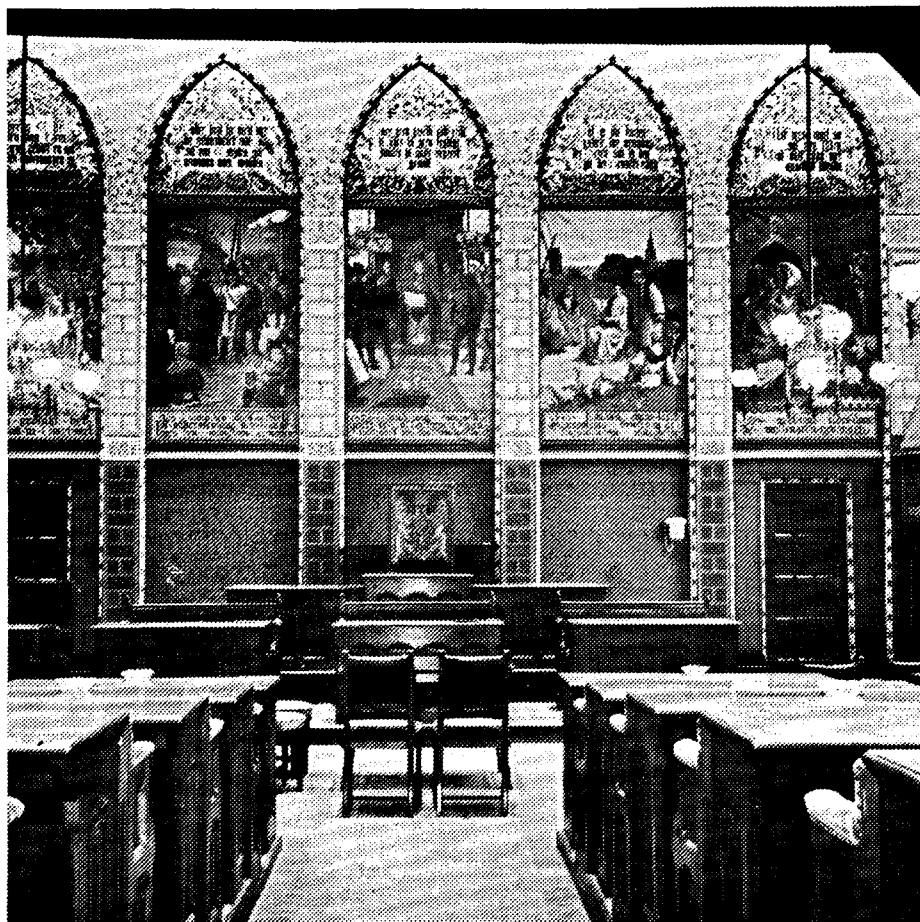
Het dient in elk geval over de begane grond, eventueel met een "sluis" (zie plattegrond) doorgetrokken te worden tot de Spoelstraat. Voor een centrale bibliotheek is een grote ruimte op de begane grond noodzakelijk voor het opstellen van de centrale kollektie. Deze ruimte dient gelijkvloers zonder barrières geprojecteerd. Galerijen, trapjes, enz. zijn uit den boze.

(Een redelijke spreiding van deze ruimte over twee verdiepingen zou alleen met bijvoorbeeld een roltrap verkregen kunnen worden. Dan nog zijn er aan de bediening door personeel zoveel bezwaren verbonden dat alleen in noodgevallen tot een dergelijke konstruktie overgegaan kan worden).

De verdiepingen van dit pand lenen zich uitstekend voor dienst ruimten.

C. Conciergewoning Rode Haanstraat.

Een meer levendig front van publieke ruimten langs de Rode Haanstraat ter plaatse van de huidige conciergewoning lijkt noodzakelijk.

Voormalige vergaderzaal van de Staten van Overijssel.
Lees- en studiezaal ? (Nasla-boekerij, encyclopedieën, enz.)

D. Panden hoek Rode Haanstraat / Spoelstraat

Een vervangende conciërgewoning kan gevonden worden in de panden op de hoek van de Rode Haanstraat en de Spoelstraat. Handhaving en renovatie van de drie hier aanwezige panden lijkt een juiste maatregel teneinde een al te grote massaliteit aan de zuidzijde van het complex te voorkomen. Naast een conciërgewoning (hoekpand) zou woongelegenheden voor enkele personeelsleden (w.o. een groot aantal kamerbewoners) hier verzekerd zijn.

E. Magazijn

In het complex bevindt zich langs de Rode Haanstraat een voormalige archiefruimte. Te bezien valt of deze ruimte, gebouwd volgens archiefnormen, in het geheel in te passen is als boekenmagazijn.

F. Ligging aan de Spoelstraat biedt de mogelijkheid tot bevoorrading van 1 of 2 bibliobussen.

G. De ruime zolders boven de beide panden aan de promenade bieden de gelegenheid voor bijvoorbeeld de personeelskantine en, mits voorzien van goede vluchtwegen, tot vertelzolder of creativiteitsruimte ten behoeve van de jeugdbibliotheek.

De onder A tot en met G genoemde mogelijkheden zijn een eerste indruk bij het bekijken van het complex. Natuurlijk is een nadere bestudering door een terzake deskundig bouwkundige noodzakelijk, met name om de financiële bouw- en verbouwkonsequenties verder te bekijken.

KONKLUSIE

Ad. I. Stedebouwkundig

Een uitzonderlijk goede ligging in het voetgangersgebied, mede van groot belang voor de omringende winkelbebouwing, die een verantwoorde stedebouwkundige afronding ter plaatse mogelijk maakt.

Ad. II. Verkeerstechnisch

Een naar algemene binnenstadsnormen redelijke bereikbaarheid met uitstekende mogelijkheden voor niet-gemotoriseerde bezoekers en een voortreffelijke ligging ten opzichte van het openbaar vervoer.

Ad. III. Architektonisch

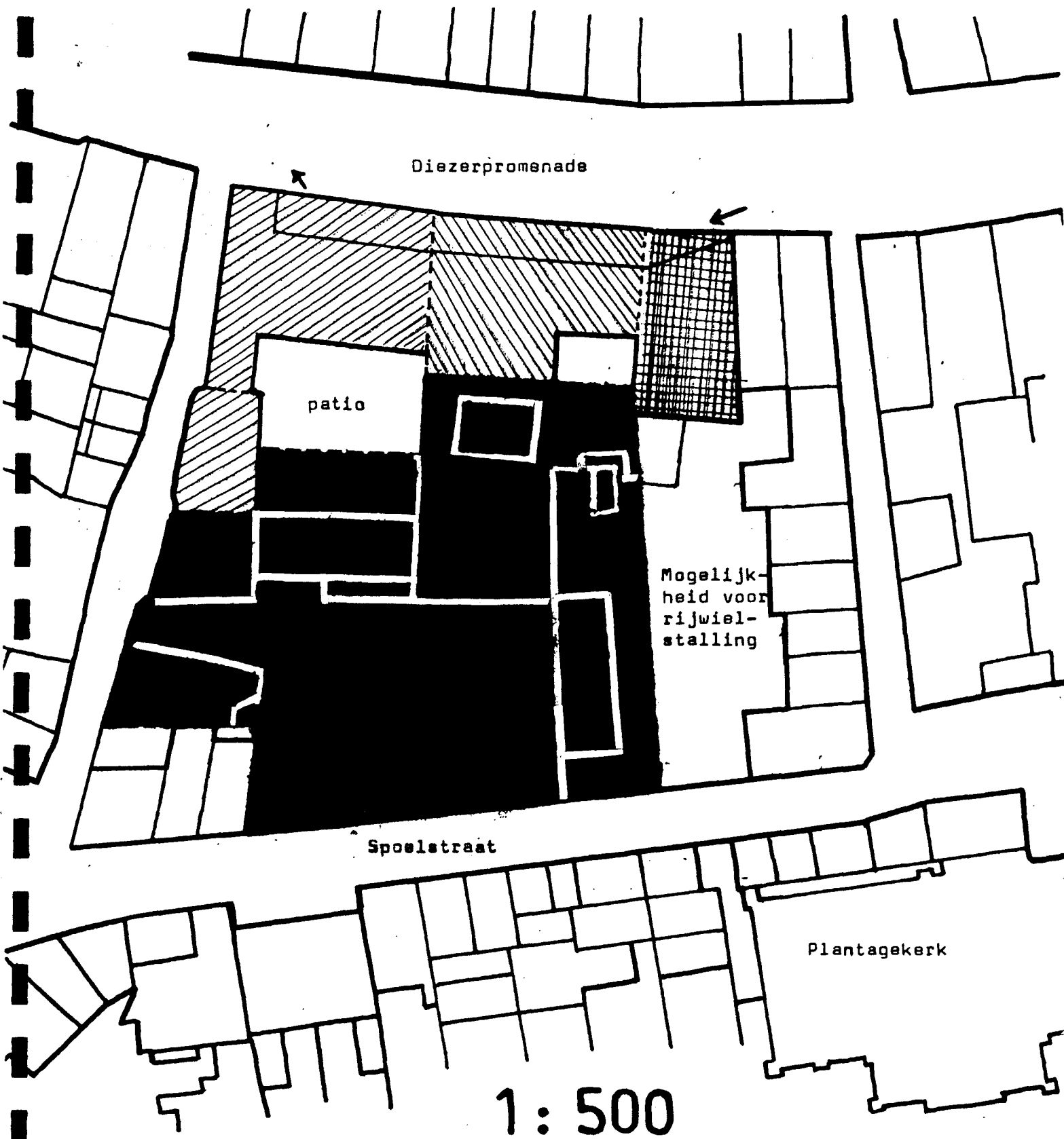
Een unieke gelegenheid om met gebruikmaking van een historisch complex toch een volledig verantwoorde oplossing te creëren.

Ad. IV. Financieel

Een goede gelegenheid om een relatief voor weinig geld verkregen complex ten behoeve van een kulturele, edukatieve en welzijnsvoorziening te gebruiken, zodat met name in dit vlak ondanks allerlei algemene beperkende omstandigheden uiterst positieve resultaten verkregen kunnen worden.

Ad. V. Bibliotheektechnisch

Uitzonderlijk goede omstandigheden om met gebruikmaking van aanwezige bouwkundige elementen een wat betreft capaciteit en indeling voortreffelijke bibliotheekhuisvesting voor groot-Zwolle te creëren, een huisvesting waaraan in de gemeente Zwolle met zijn uitgebreide onderwijsfaciliteiten en zijn hoge "semi"-wetenschappelijke bovenlaag (provinciehoofdstad) dagelijks groter behoefte bestaat.

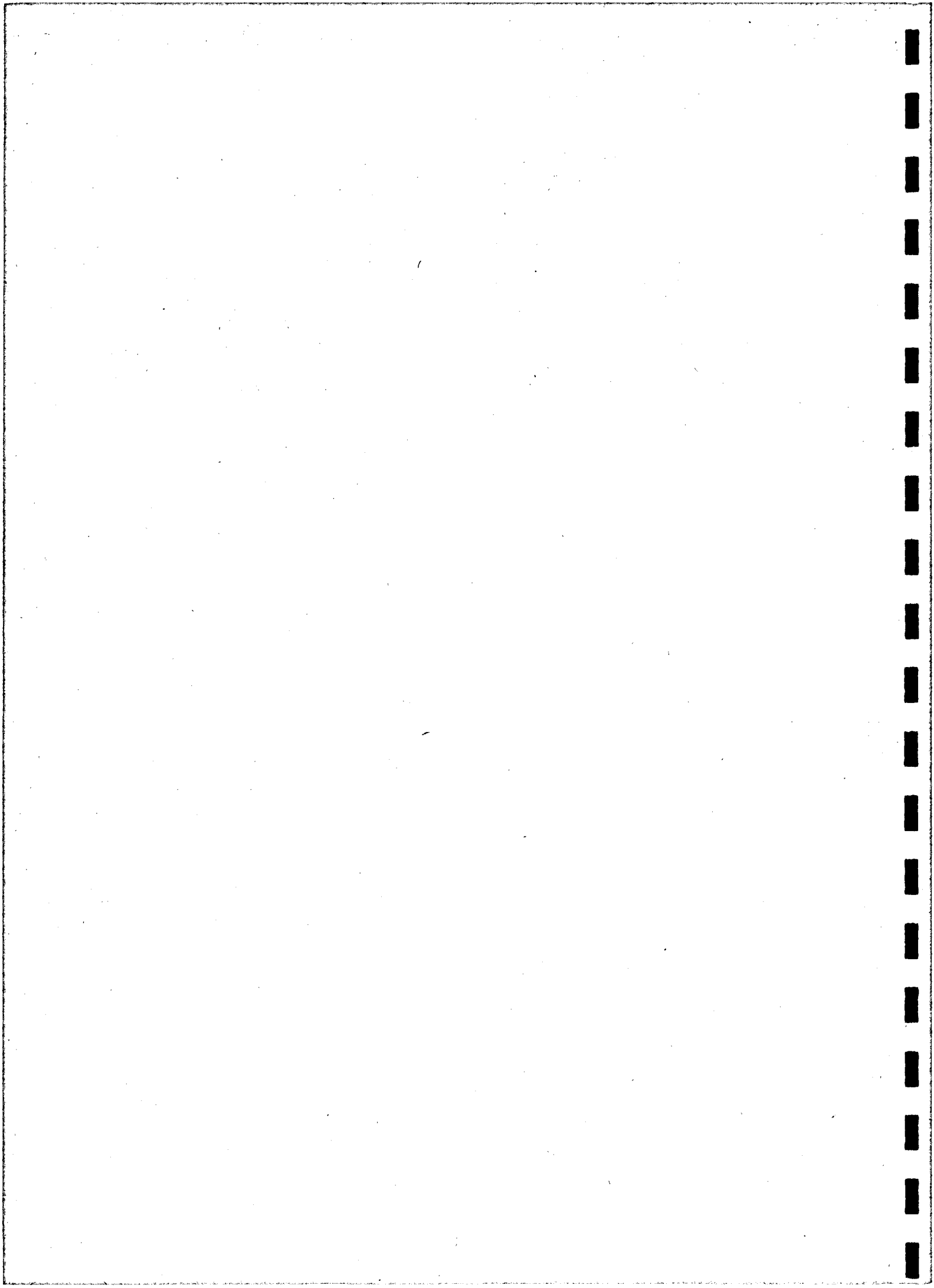
TOTAALOVERZICHT GRIFFIEKOMPLEX

Gearceerd weergegeven het gebouw der Statenzaal, het goevernementsgebouw en het winkelpand Diezerstraat 82.

Egaal donker getint het terrein waarop nieuwbouw kan verrijzen.

OVERZICHT BIJLAGEN

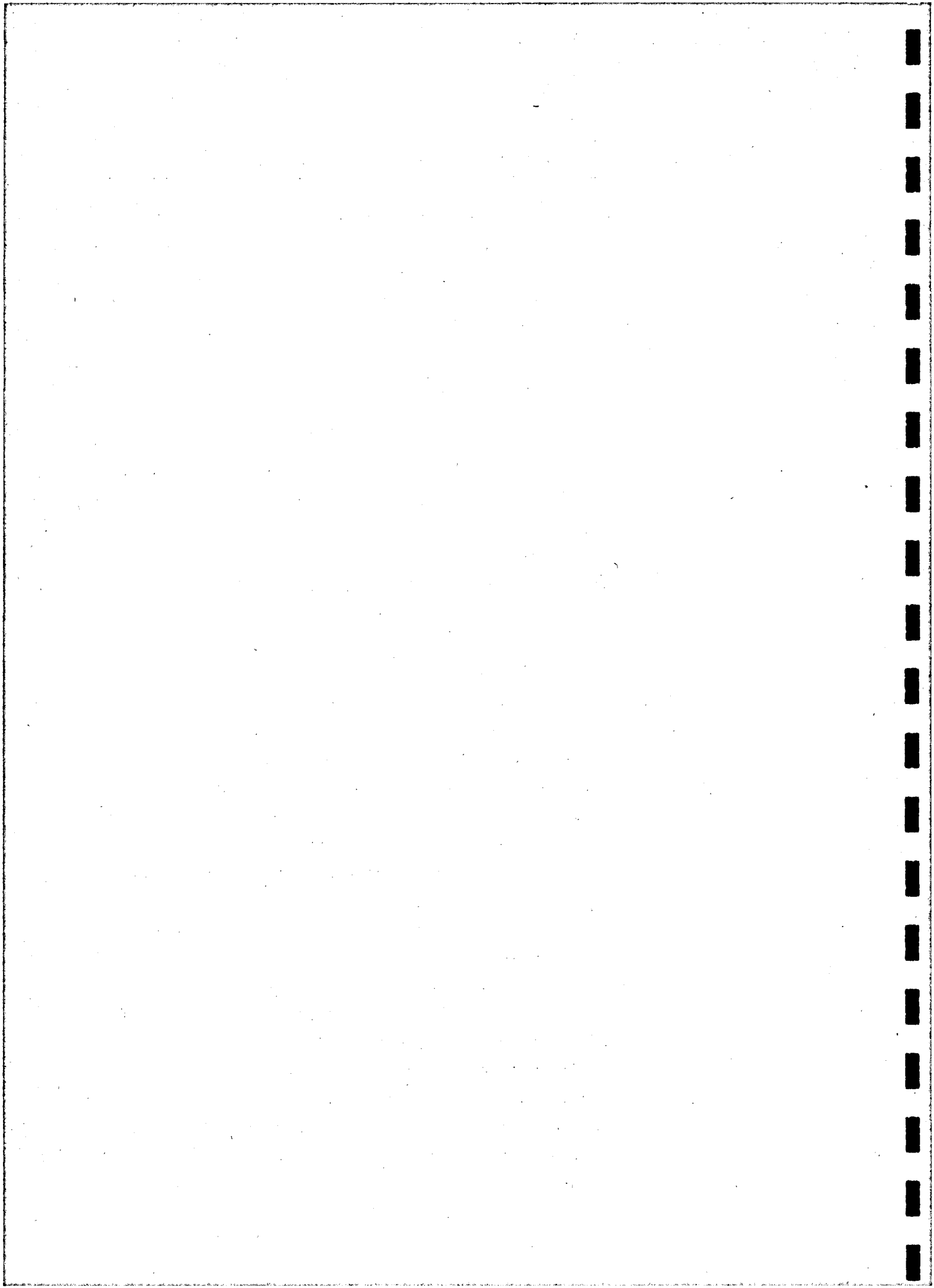
- A. Overzicht van de huisvestingsgeschiedenis der centrale bibliotheek.
- B. Overzicht van het onderzoek Broerenkerkkomplex.
- C. Schematisch overzicht van de overwegingen betreffende een vestigingsplaats voor een centrale bibliotheek.
- D. Overzicht van een aantal (semi) gemeentelijke instanties welke een nieuwe huisvesting verkregen in de afgelopen jaren.
- E. Bijlage bestaande uit een 5-tal vergelijkende plattegrondschetsen.

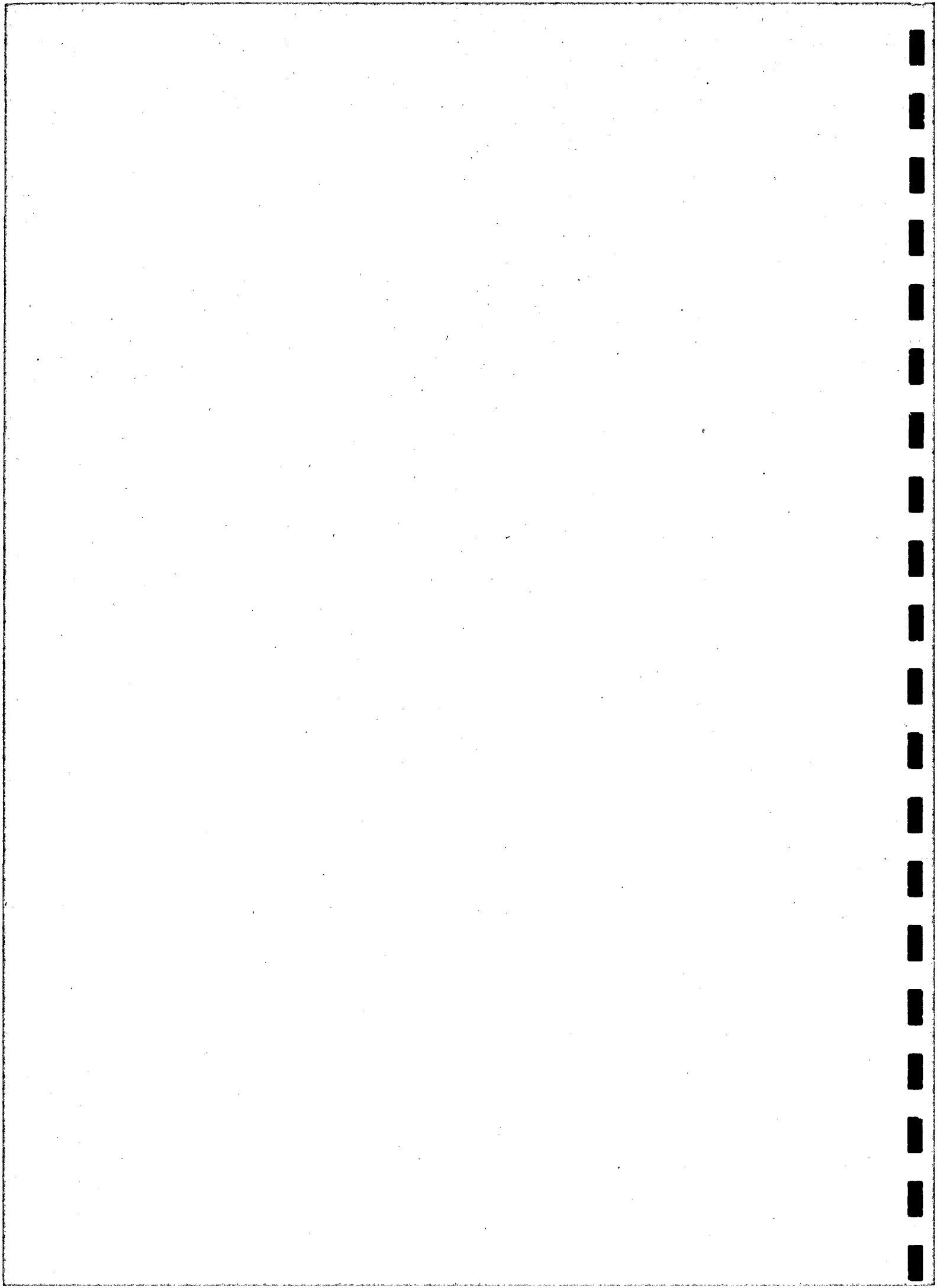

GESCHIEDENIS VAN DE CENTRALE BIBLIOTHEEKHUISVESTING IN ZWOLLE

- 1916 - Opening centrale openbare leeszaal en bibliotheek in het door schenking verkregen herenhuis Kamperstraat 21.
- 1941 - Benedenverdieping Kamperstraat 19 bijgetrokken.
- 1950 - Verbouwings- en uitbreidingsplannen. Nooit uitgevoerd.
- 1959 - Bovenverdieping Kamperstraat 19 bijgetrokken.
- 1965 - Verbouwingsplan opgesteld; uit te voeren in fasen.
- 1966 - Verkoop Kamperstraat 21 aan de Gemeente voor f 1,-.
- Voltooiing 1e fase verbouwingsplan: bouw uitleenruimte in tuin.
- 1969 - Voltooiing 2e fase verbouwingsplan: diskotheek op de begane grond; toiletgroep en garderobe aangebracht.
- 1970 - Gebouw definitief afgekeurd door Rijksinspectie.
- Fusie tussen alg., r.k. en chr. bibliotheken veroorzaken meer ruimtenood door samenvoeging van drie centrales in de panden Kamperstraat 19 en 21.
  - Verhuizing van de diskotheek naar Melkmarkt 10 biedt weinig soelaas.
- 1971 - De panden Kamperstraat 17 en 23 zijn te koop. In overleg met de gemeente wordt besloten tot definitieve vestiging op een andere plaats.
- Door overname van de bibliotheken in het vroegere Zwollerkerspel wordt de druk op de centrale nog groter, waardoor het ruimtegebrek steeds nijpender wordt.
  - De afdelingen schoolbibliotheekdienst en wisselbibliotheekdienst verhuizen naar de Melkmarkt.
  - Het Gemeentebestuur oppert onderbrenging in het Broerencomplex.
- 1972 - Voltooiing 3e fase verbouwingsplan: restauratie studiezaal en Kamperstraat 19; verbinding tussen tuinbouw en pand nr. 19.
- De Rijksinspectie keurt het Broerencomplex af wegens gebrek aan voldoende ruimte, vooral op de begane grond.
  - Door de bibliotheek worden voorgesteld 3 mogelijkheden waarvan het griffiecomplex als veruit de beste aangegeven wordt.

- De Gemeente stelt het gerechtsgebouw als mogelijkheid voor. Afgewezen wegens gebrek aan ruimte.
- De zuidvleugel van het Broerenkomplex wordt inmiddels bestemd voor het regionaal archief van de Ned.Herv.Kerk.
- 1973 - Tijdens de begrotingsbehandeling 1973 wordt meegedeeld dat het Gemeentebestuur een onderzoek instelt naar vestiging van de centrale bibliotheek in het Broerenkomplex.
- Omgeving Broerenkomplex wordt ingericht voor parkeer- en voetgangersgebied, zodat eventuele uitbreiding van het complex onmogelijk is.
- De Librije bij het complex wordt bestemd tot expositieruimte.
- De Gemeente stelt het Odeonkomplex voor, waarbij de Manegezaal, de schouwburgzaal en de voormalige school niet ter beschikking van de bibliotheek zullen komen. Konklusie: te klein en te ondoelmatig.
- De bibliotheek dient een rapport over nieuwbouw in.

BROERENKERKKOMPLEX

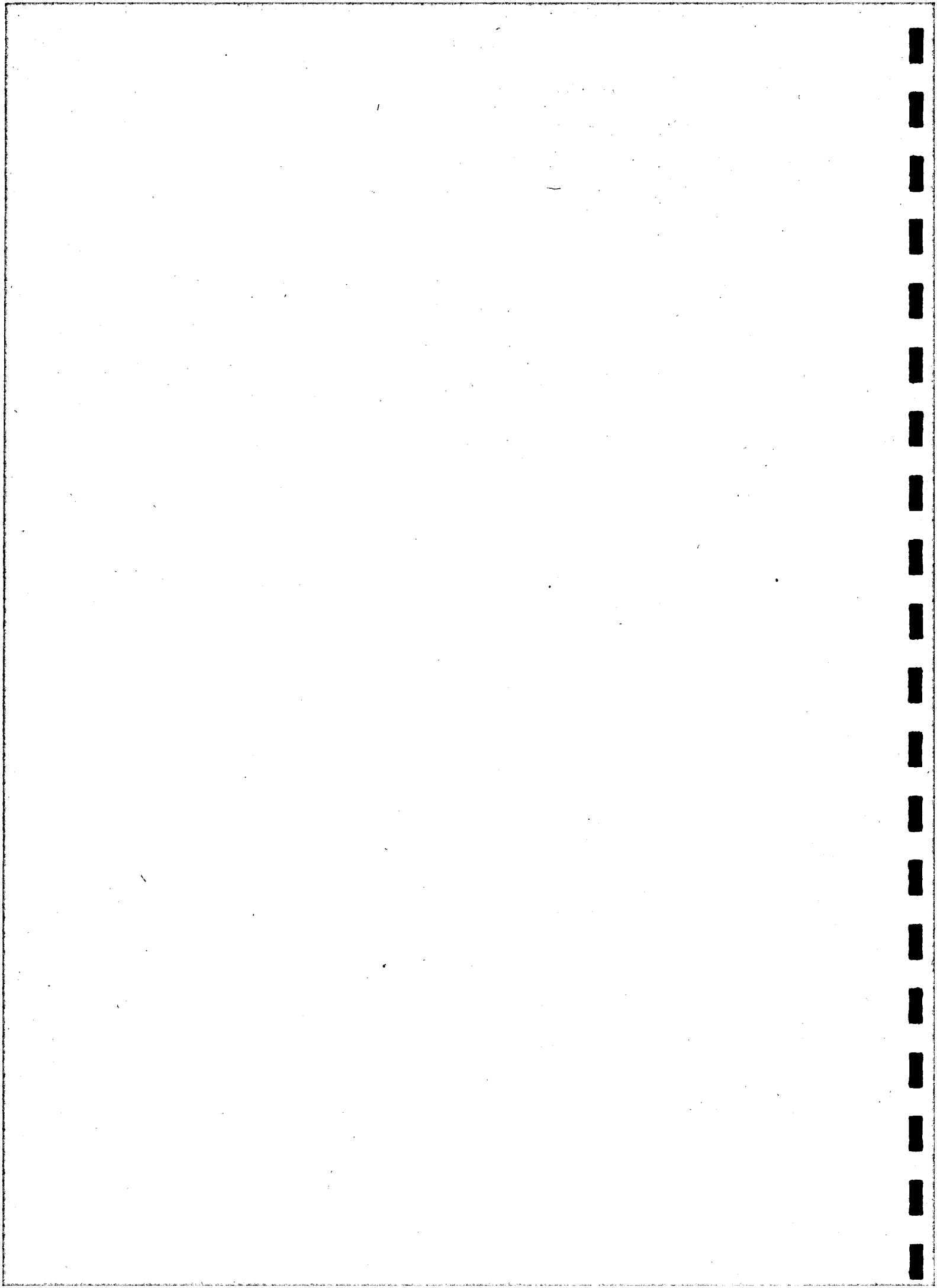
Onderzoek d.d. februari 1972; herzien november 1973.

Van het totale Broerencomplex zou ten behoeve van de bibliotheek beschikbaar zijn de oost- en de noordvleugel. (zie bijlage E 3).

De kerk, de westvleugel (voor Ned.Herv.Kerk) en de Librije (tentoonstellingsruimte) zijn niet beschikbaar.

In de oost- en noordvleugel bevinden zich resten van de oorspronkelijke kloostergang, die volgens sommigen weer opgebouwd zou moeten worden. Wanneer deze restauratie doorgang vindt, betekent dit een verlies van ca. 135 m² in de noord- en oostvleugel. Zonder uitvoering van de kloostergang bedraagt de oppervlakte op de begane grond 835 m². Uitgaande van het programma van eisen voor de bouw van de centrale bibliotheek kan de volgende specificatie van de benodigde en beschikbare oppervlakten gegeven worden:

	<u>nodig:</u>	<u>beschikbaar:</u>	<u>tekort:</u>
<u>kelder</u>			
magazijn	375		
cirkulatieruimte	<u>94</u>	425	44
	469		
<u>begane grond</u>			
hoofdingang en hal	70		
krantenzaal	120		
administratie	150		
inlichtingencentrum	130		
uitlening volw.	1100		
cirkulatieruimte	<u>392</u>		
	1962	835	1127
<u>1e verdieping</u>			
lees- en studiezaal	368		
jeugdbibliotheek	520		
diskotheek	300		
tentoonstellingszaal	175		
kantine	60		
cirkulatieruimte	<u>355</u>		
	1778	835	943
<u>2e verdieping</u>			
dienstruimten	670		
cirkulatieruimte	<u>168</u>		
	838	835	3
TOTAAL	<u>5047 m²</u>	<u>2930 m²</u>	<u>2117 m²</u>

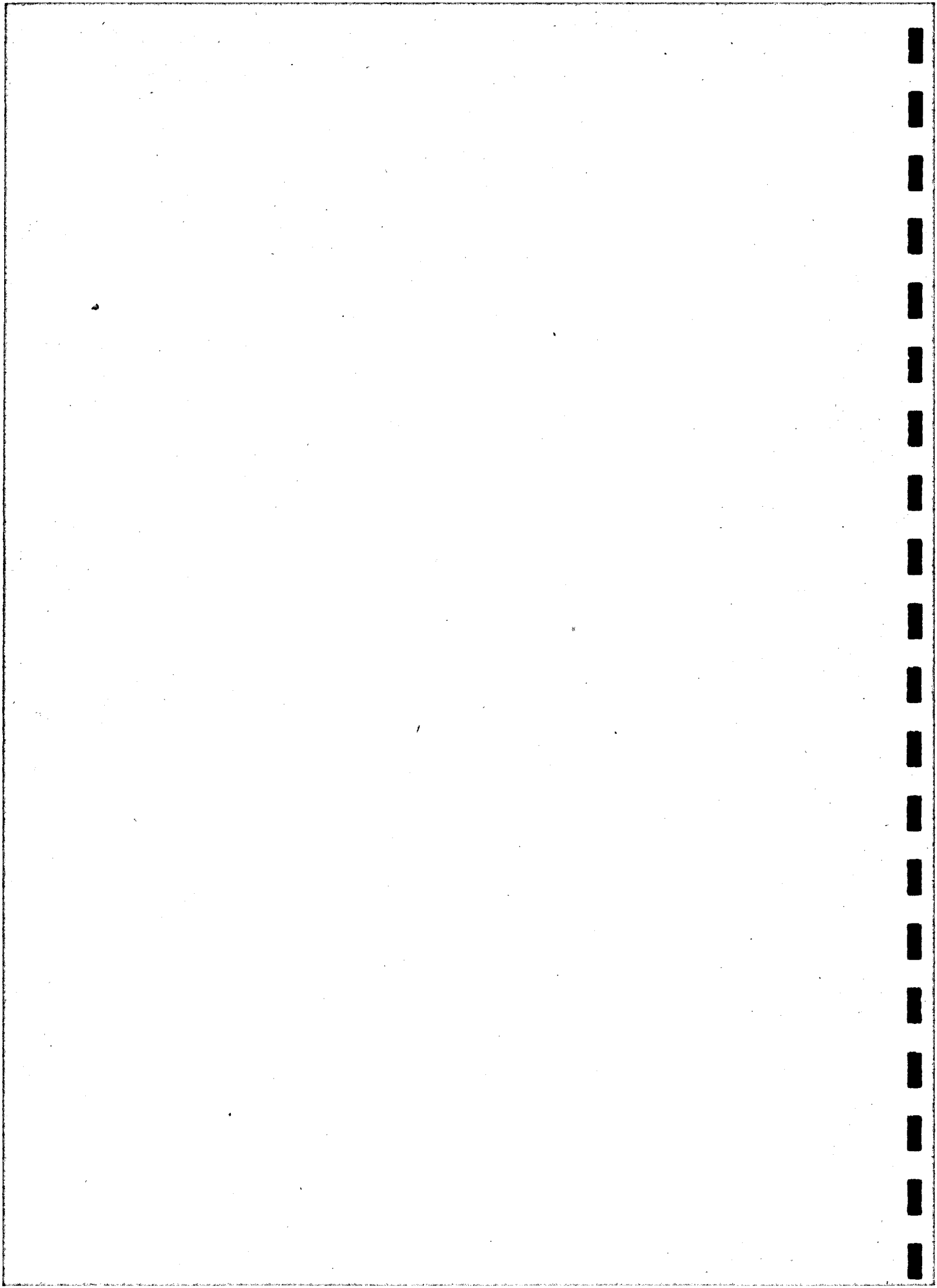

Oppervlakte beide huidige centrales begane grond:	858 m ²
Oppervlakte Broerenkomplex begane grond:	835 m ²
Idem met restauratie kloostergang:	700 m ²

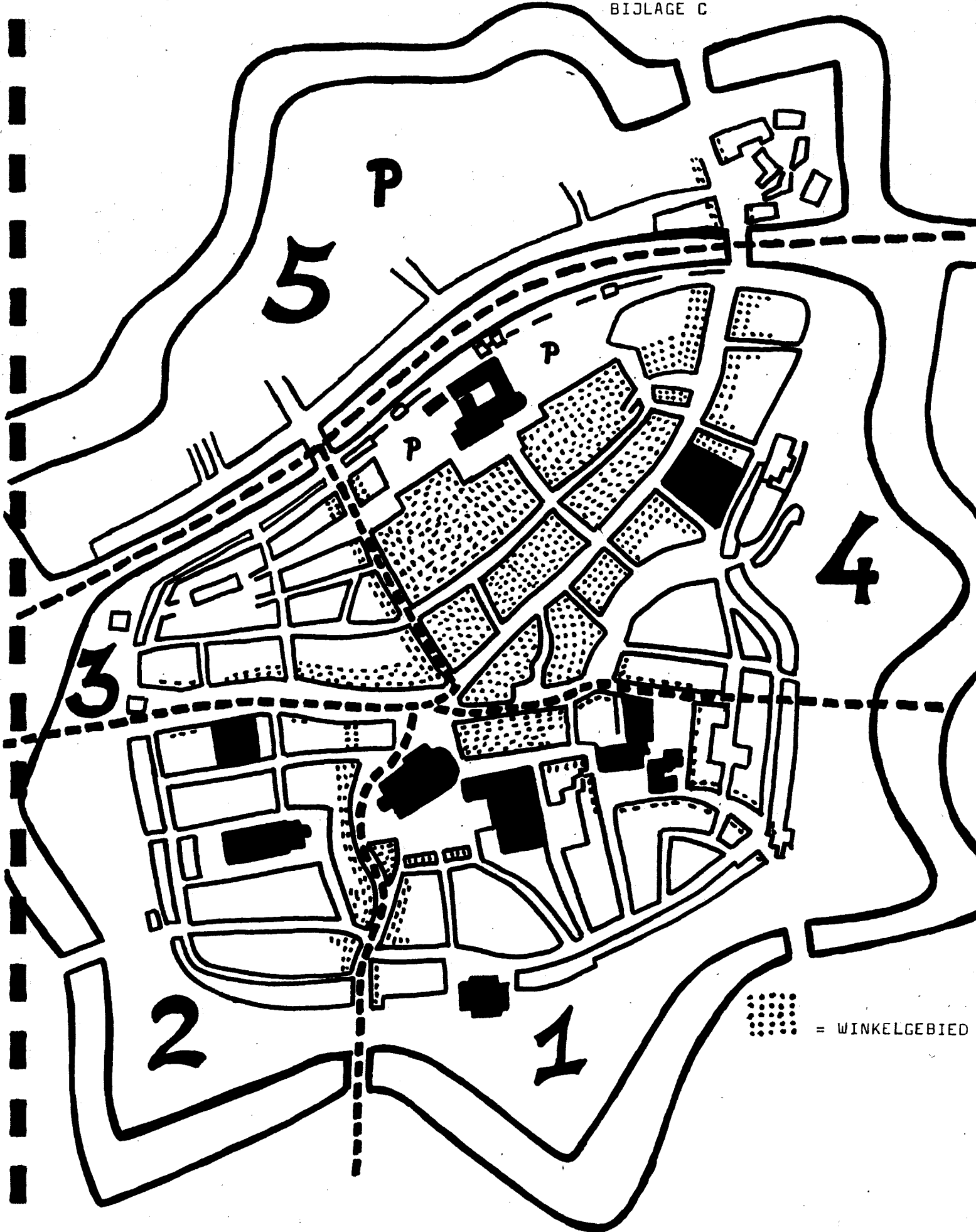
Konklusie:

Het Broerenkomplex is ongeschikt voor vestiging van de centrale bibliotheek omdat:

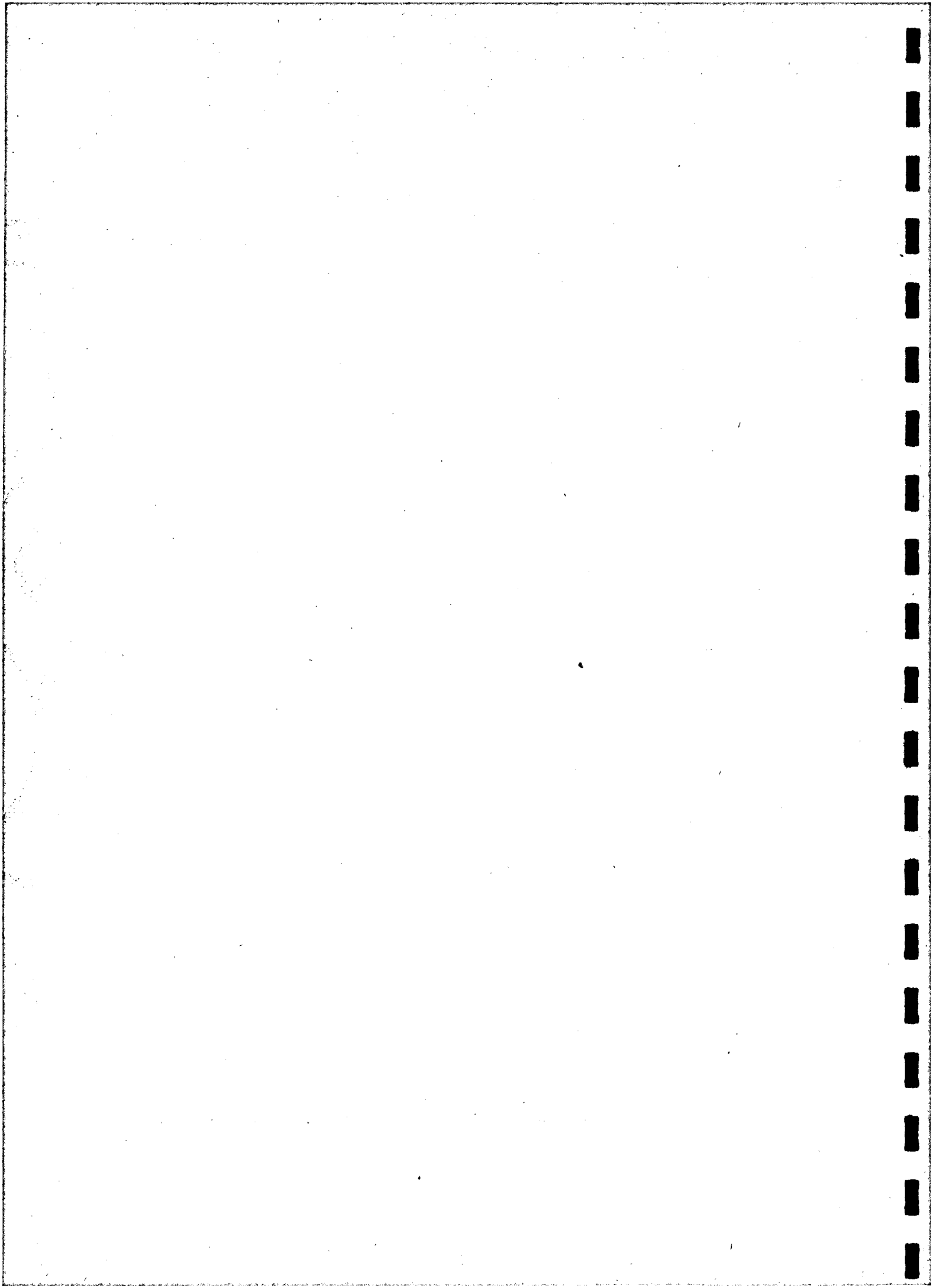
- het beschikbare vloeroppervlak ruim 2000 m² te weinig is;
- teveel afdelingen sterk ingekrompen over verschillende verdiepingen gesitueerd zouden moeten worden;
- geen verbetering t.o.v. de huidige situatie aan Kamperstraat en Melkmarkt zou worden bereikt.

 = WINKELGEBIED

Schematisch overzicht van de overwegingen betreffende een
 vestigingsplaats voor een centrale bibliotheek.

De binnenstad van Zwolle is globaal te verdelen in vijf gebieden welke historisch gezien door hun ontstaan en ontwikkeling ten opzichte van elkaar duidelijke verschillen tonen in stedenbouwkundige structuur, n.l.

1. Het zuid-oostelijk kwart van de stad, tot ca. 1200 het eigenlijke Zwolle.
2. Het zuid-westelijk kwart, in de 13e eeuw bij de bestaande stad getrokken.
3. en 4.
Het gedeelte tussen Grote Aa (Melkmarkt-Oude Vismarkt-Gasthuisplein) en de huidige tussengracht, in twee fasen vnl. in de 15e eeuw bij de stad aangetrokken.
5. Het Noordereiland, van het eind der 16e eeuw deel uitmakend van de stad.

Waar nu een bibliotheekgebouw met een relatief grote behoefte aan vloeroppervlak (5000 m²) te vestigen?

Het bestemmingsplan geeft in de inventarisatie geen mogelijkheden aan en signaleert slechts bijzondere bebouwing op Kamperstraat 19 en 21.

Ad. 1. Zuid-oostelijk kwart

De straten in dit gebied zijn ontstaan als voetpaden tussen de verspreid liggende boerderijen. Ze zijn uiterst smal. De bebouwing is uiterst gevoelig en kleinschalig. Het gebied leent zich bij uitstek voor allerhand kleinere kulturele en woonbebouwing.

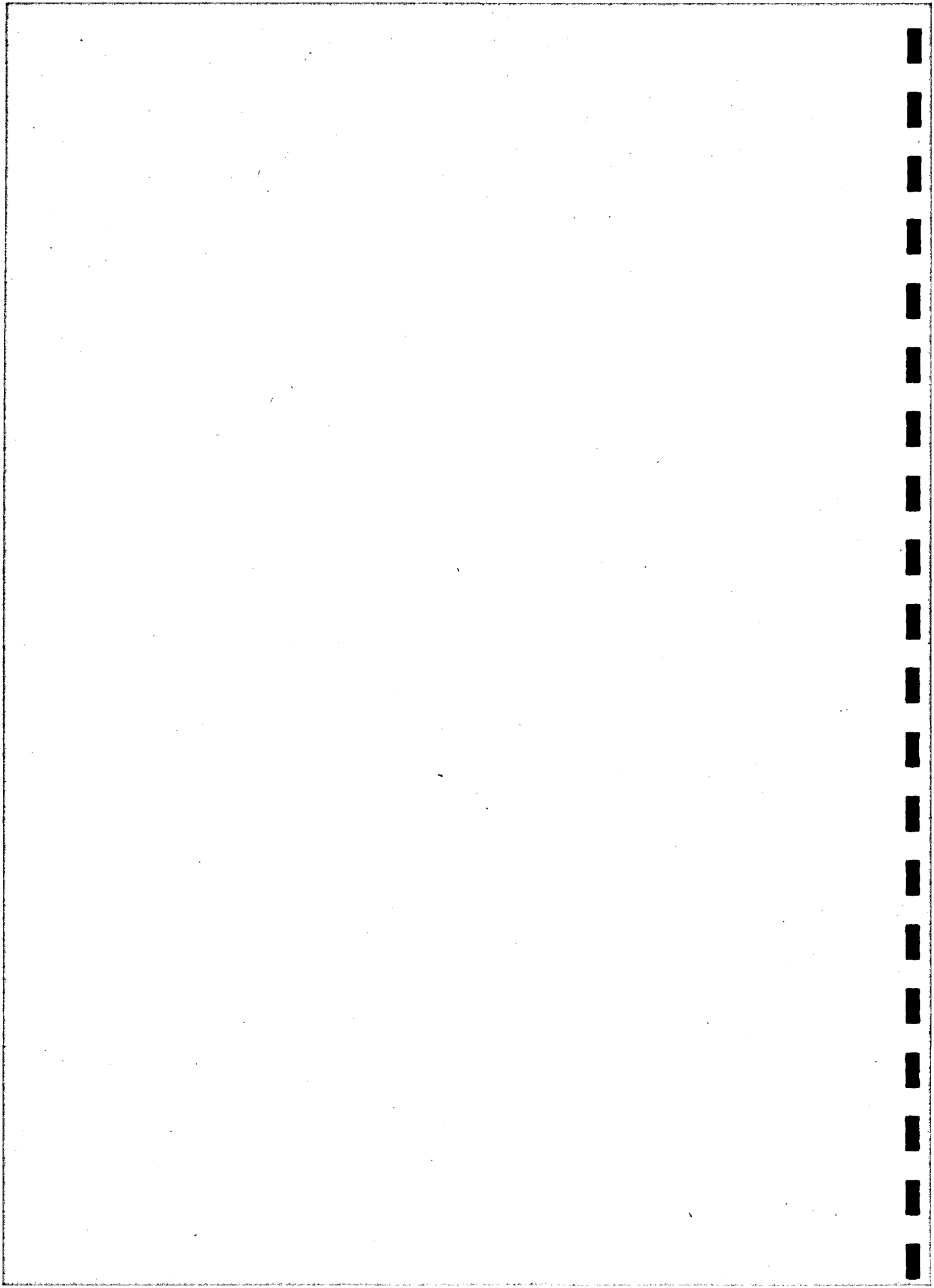
Vestiging van de bibliotheek is alleen mogelijk in een bestaand pand of kompleks van voldoende grootte. Dit ontbreekt en vestiging hier zou dan ook ten koste gaan van het karakter van dit deel van de binnenstad, dat in het ontwerpplan beschermd stadsgezicht de zwaarste gradatie heeft.

Ad. 2. Zuid-westelijk kwart

Deze omgeving is iets grover van schaal als de onder 1 genoemde. Vestiging hier kan alleen plaatsvinden door het aan elkaar trekken c.q. amoveren van enkele grotere panden. Verschillende moeilijkheden doen zich hierbij echter bibliotheektechnisch en in verband met het monumentaal karakter van het geheel voor.

Ad. 3. Noord-westelijk kwart

Na een uitgebreide amovering ligt de woonbestemming van dit terrein vast. Wil deze bestemming het gewenste effect hebben, dan zal geen verkleining ervan mogelijk zijn. Alleen juist bij vergroting zal weer een redelijke binnenstadspopulatie kunnen ontstaan met voldoende mogelijkheden.

Ad. 4. Noord-oostelijk kwart

Ook hier aanzienlijke sloop, waardoor een uitgebreid winkelgebied kon ontstaan. Afwijkende bebouwing: het Broerenkomplex en het Griffiekomplex. Schaalvergroting heeft bij de griffiegebouwen in een eerder stadium reeds plaats gevonden.

Ook ten zuiden van het Gasthuisplein vinden we een gebied waar in een eerder stadium schaalvergroting plaats vond. Bibliotheekbestemming van de griffiepanden doet een magneet aanbrengen in het winkelareaal. (zie plattegrond) Gelijktijdig heeft dit echter grote positieve invloed op de stadssanering voor wat betreft de Spoelstraat. De positieve invloed op het winkelgebied waar binnenkort de vm. panden van Heeger ten Brink, V & D, C & A, en 30 % van het nieuwe winkelgebied leegstaan + verder in de stad verschillende panden (bijv. het pand Westerhof aan de Melkmarkt, waarin 70 jaar lang een boekhandel was gevestigd) is duidelijk.

Ad. 5. Noordereiland

Woonbebouwing en parkeergelegenheid.

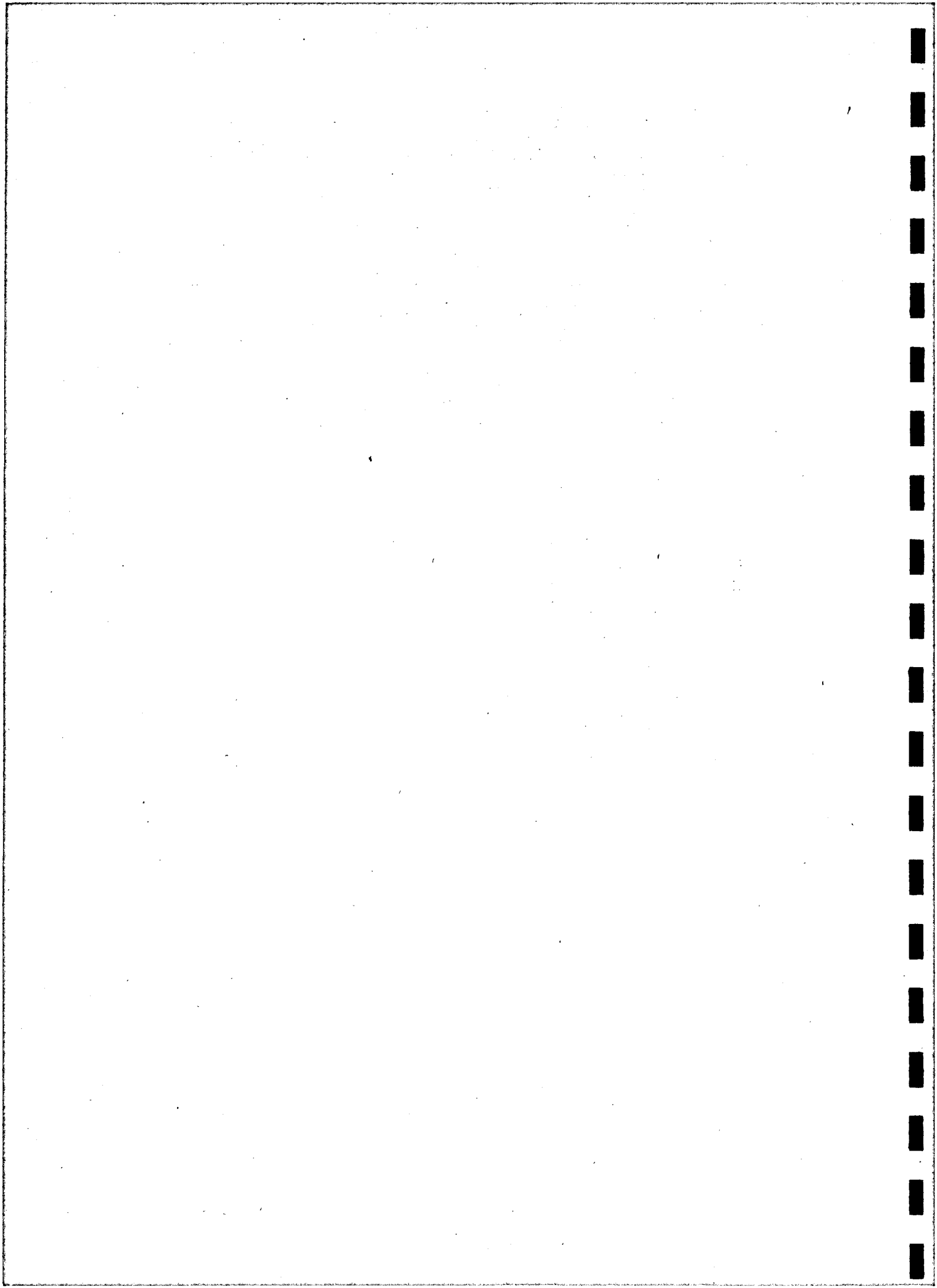
Terrein is voor bibliotheekbouw vanwege excentrische ligging niet geschikt.

Samenvattend:

Slechts enkele mogelijkheden blijven over, n.l. in sektor

1. Een bestaand pand of complex van voldoende grootte. Niet aanwezig.
2. Een vergroting van bestaande panden.
3. Geen mogelijkheden.
4. Een bestaande schaalvergroting benutten.
(Terreinen ten zuiden van het Gasthuisplein geven bij uitwerking moeilijkheden)
5. Geen mogelijkheden.

Het resultaat van deze overwegingen werd samengevat in de brief d.d. 7 maart 1972 waaruit gekonkludeerd kan worden dat het griffiekomplex een werkelijk bijzondere mogelijkheid is voor de oplossing van een meer dan veertig jaar oud huisvestingsprobleem.

Beknopt overzicht van een aantal (semi)gemeentelijke instanties welke een nieuwe huisvesting gedurende de laatste jaren gerealiseerd zagen.

Gemeentesecretarie en bijbehorende diensten: medio 1975
nieuw stadhuis.

Gemeentepolitie: nieuw politiebureau Groot Wezenland.

Gemeentelijke Archiefdienst: archiefgebouw Voorstraat.

Gemeentelijke dienst voor Openbare Werken: gebouw Flevo.

Retham: geheel nieuw complex.

Sophiaziekenhuis: geheel nieuw complex.

Gezondheidsdiensten, GGD, Onderwijsinspectie enz.: kantoorgebouw
Rijnvis Feithlaan.

Personeelsdienst: oud gemeentehuis Zwollerkerspel.

Gen. kredietbank: gerestaureerd pand Koestraat.

Stichting "Het Refter": gerestaureerd pand voorheen "Het Oversticht".

Vele nieuwe voorzieningen op gebied van de sport:
sporthal, 2e zwembad, enz. enz.

Plannen voor o.a.:

Celekomplex (vele kleinere kulturele en edukatieve instellingen)

Rembrandtlaanprojekt

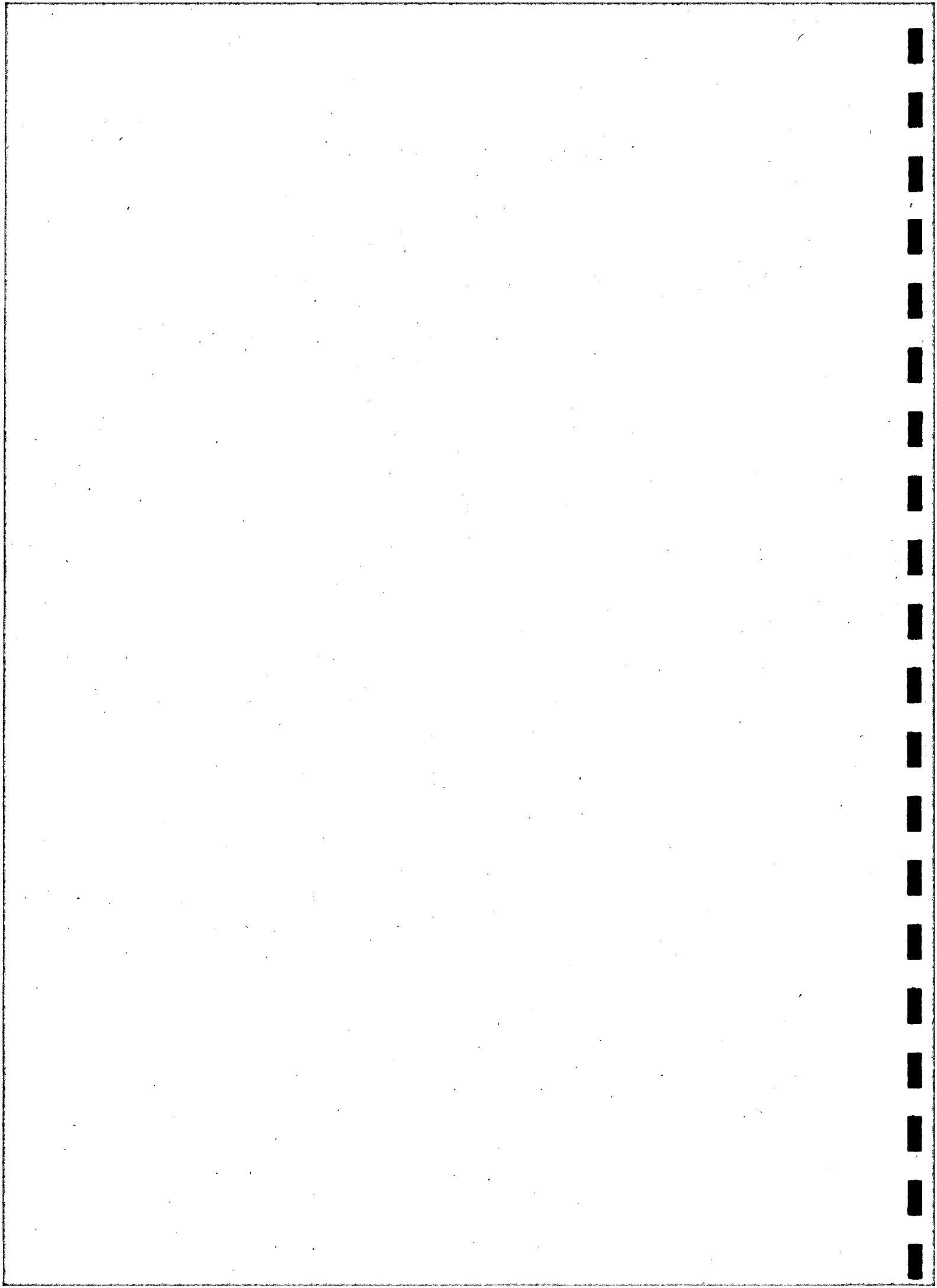
Vormingscentrum

Muziekschool (plannen Bloemendalstraat)

Expositieruimte: Librye

Bejaardensocieteit (Praubstraat)

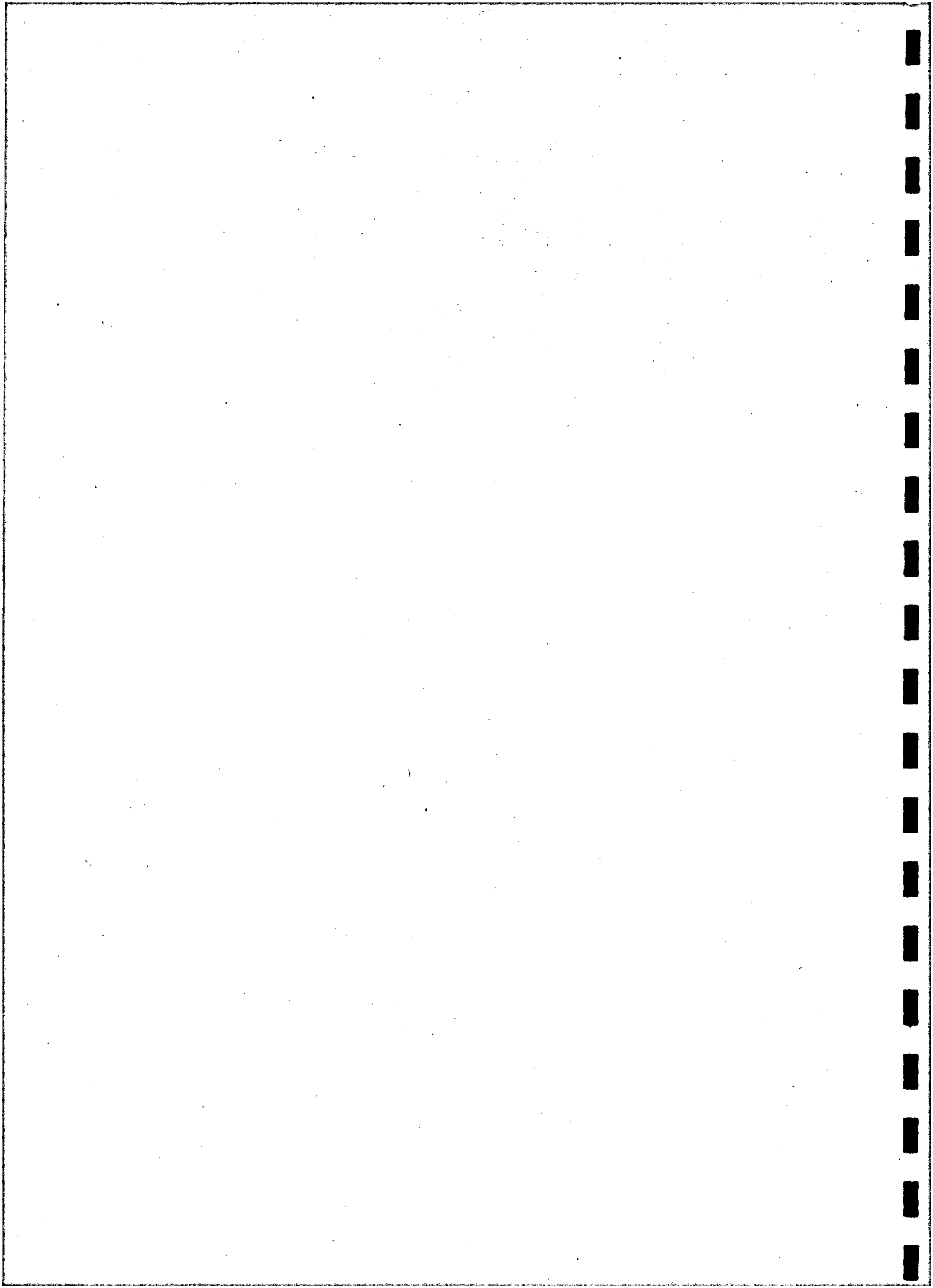
Gemeentelijk Conservatorium

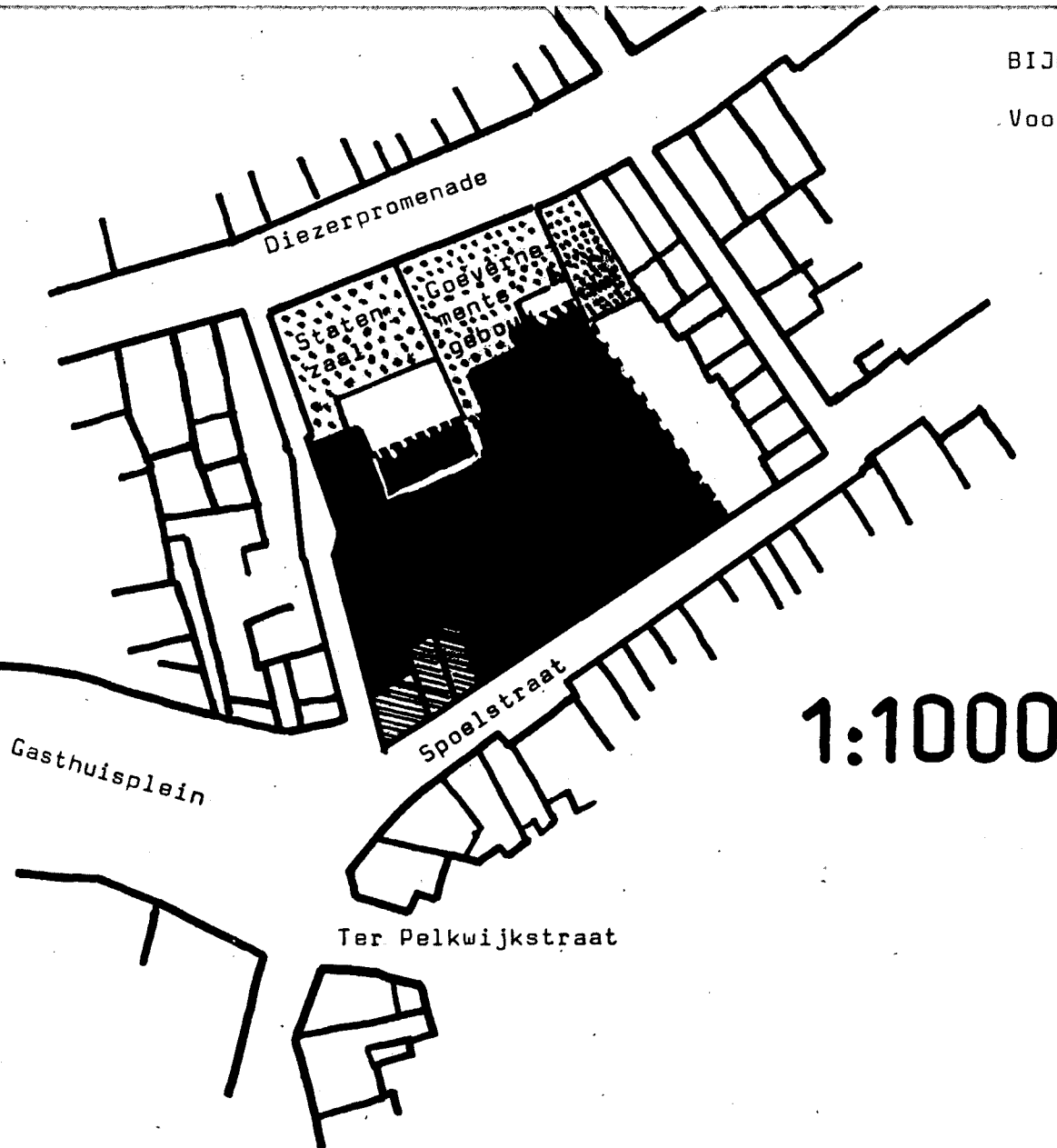

Bijlage E bevat 5 vergelijkende plattegronden, alle schaal
1 : 1000.

1. Voorstel GBZ: Griffiependen Diezerpromenade.
2. Huidige huisvestingen Kamperstraat en Melkmarkt.
3. Voorstel Broerencomplex.
4. Suggestie Gerechtsgebouw.
5. Suggestie gedeelte Odeoncomplex.

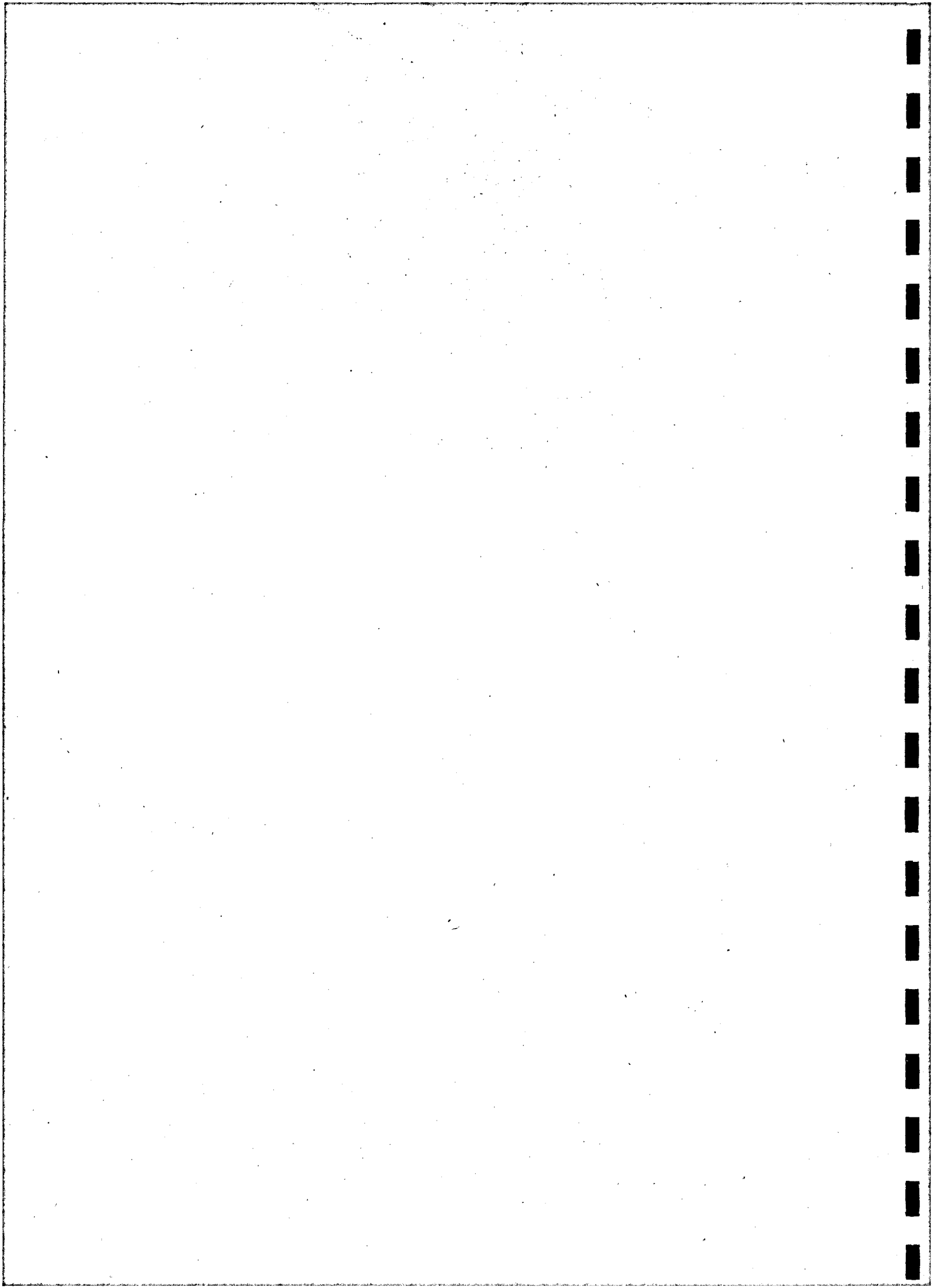
De griffiegebouwen tussen Diezerstraat en Spoelstraat gelegen, bestaande uit het "rode" Statengebouw (nog geen monument) en het "grijze" Goevernementsgebouw, alsmede uit het winkelpand Diezerstraat 82.

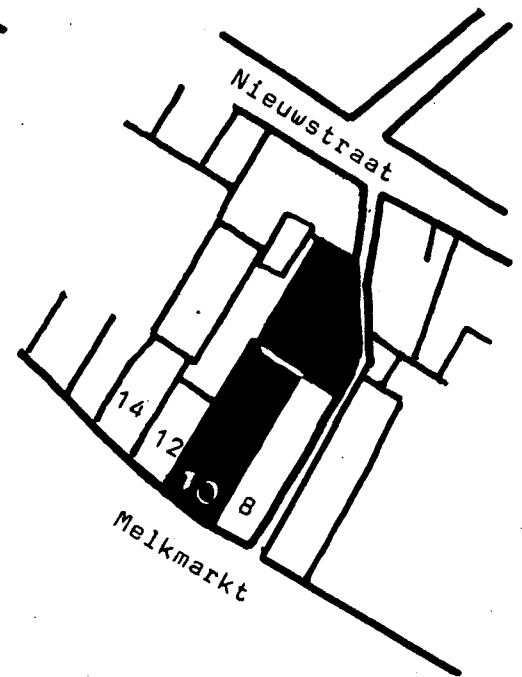
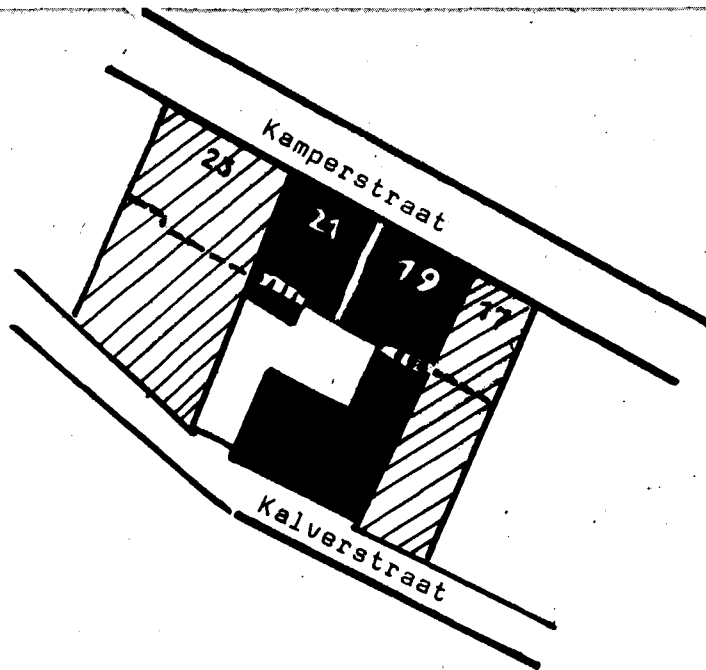
Het tussen de stippellijnen gelegen gedeelte achter deze panden lijkt geschikt voor algehele nieuwbouw.

Op de begane grond kan in het Statengebouw bijvoorbeeld de krantenzaal ondergebracht worden.

Beschikbaar:

- Op de begane grond in het "rode" gebouw: ca. 200 m²
- Op de begane grond in het "grijze" gebouw: ca. 200 m²
- Op de begane grond in het vm winkelpand: ca. 100 m²
- Op de begane grond in de nieuwbouw: ca. 1450 m².

1:1000

HUIDIGE SITUATIE

Toelichting:

Deze plattegrondschems geeft weer de huidige situatie van de huisvesting der centrale bibliotheek.

Links de panden Kamperstraat 19 en 21. Rechts het pand Melkmarkt 10.

Totaal bebouwd grondoppervlak beide centrales: 858 m².

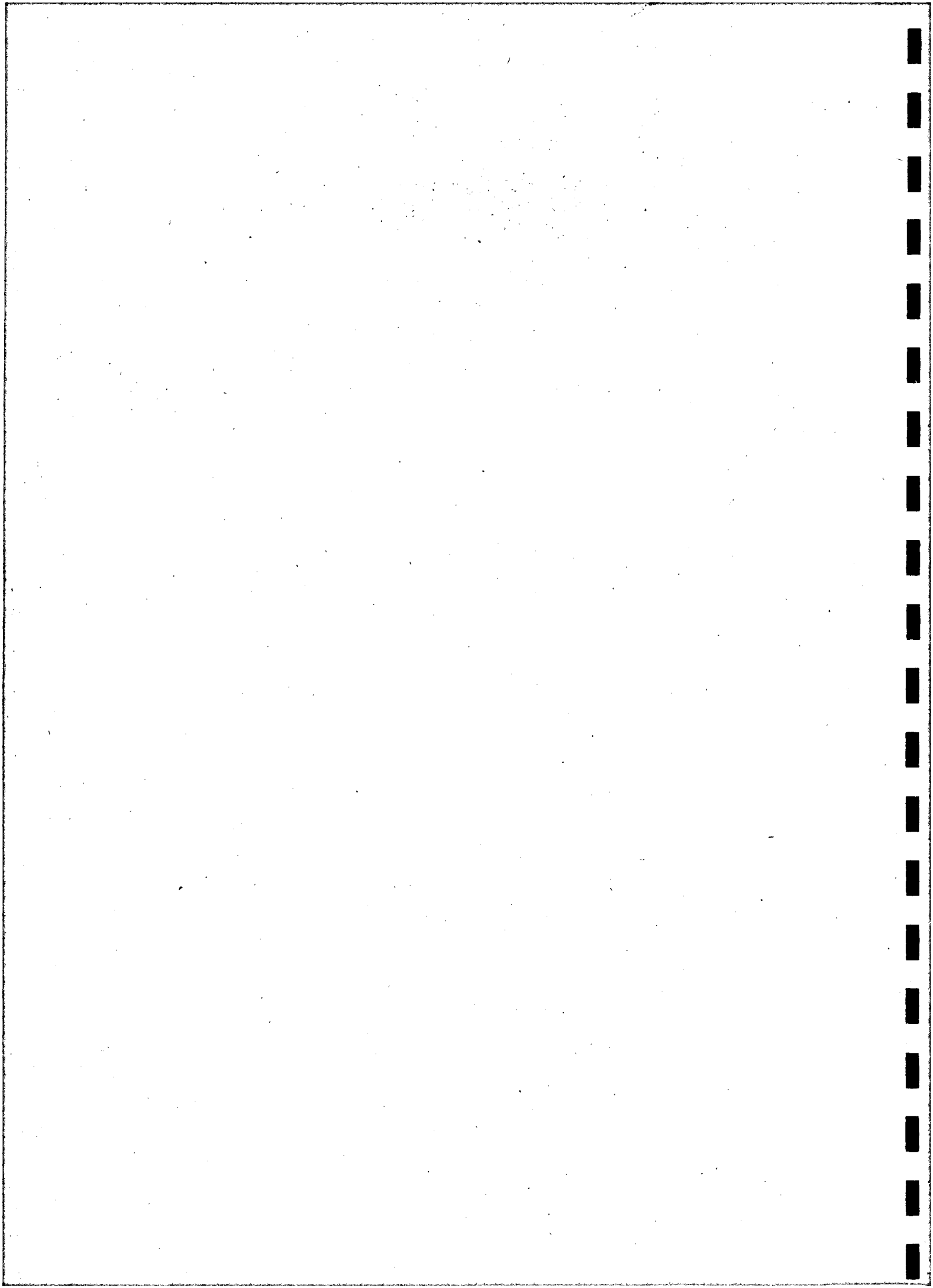
De spreiding over twee panden is uiterst inefficiënt, en door de Rijksinspectie afgekeurd.

Gearceerd weergegeven zijn de panden Kamperstraat 17 en 23, destijds te koop aangeboden doch geweigerd in verband met de onmogelijkheid ter plaatse een meer open front te maken, de onmogelijkheid interieurveranderingen aan te brengen en de onmogelijkheid de panden met name op de verdiepingen door te trekken in de richting Kalverstraat.

Kamperstraat 17 is nu dansinstituut Wiering.

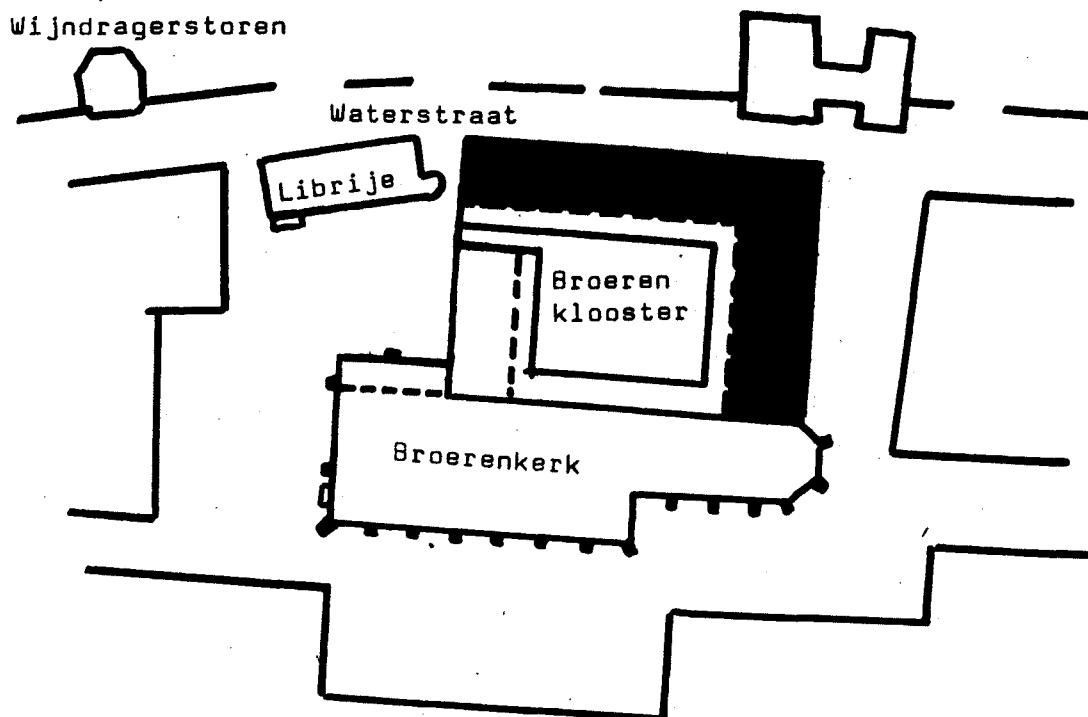
Kamperstraat 23 is nu meubeltoonzaal fa. Nettomeubel.

In totaliteit (no. 17 tot en met 23) zou het oppervlak op de begane grond slechts iets groter zijn dan de beide huidige centrales samen.

Het Oversticht

Wijndragerstoren

1:1000

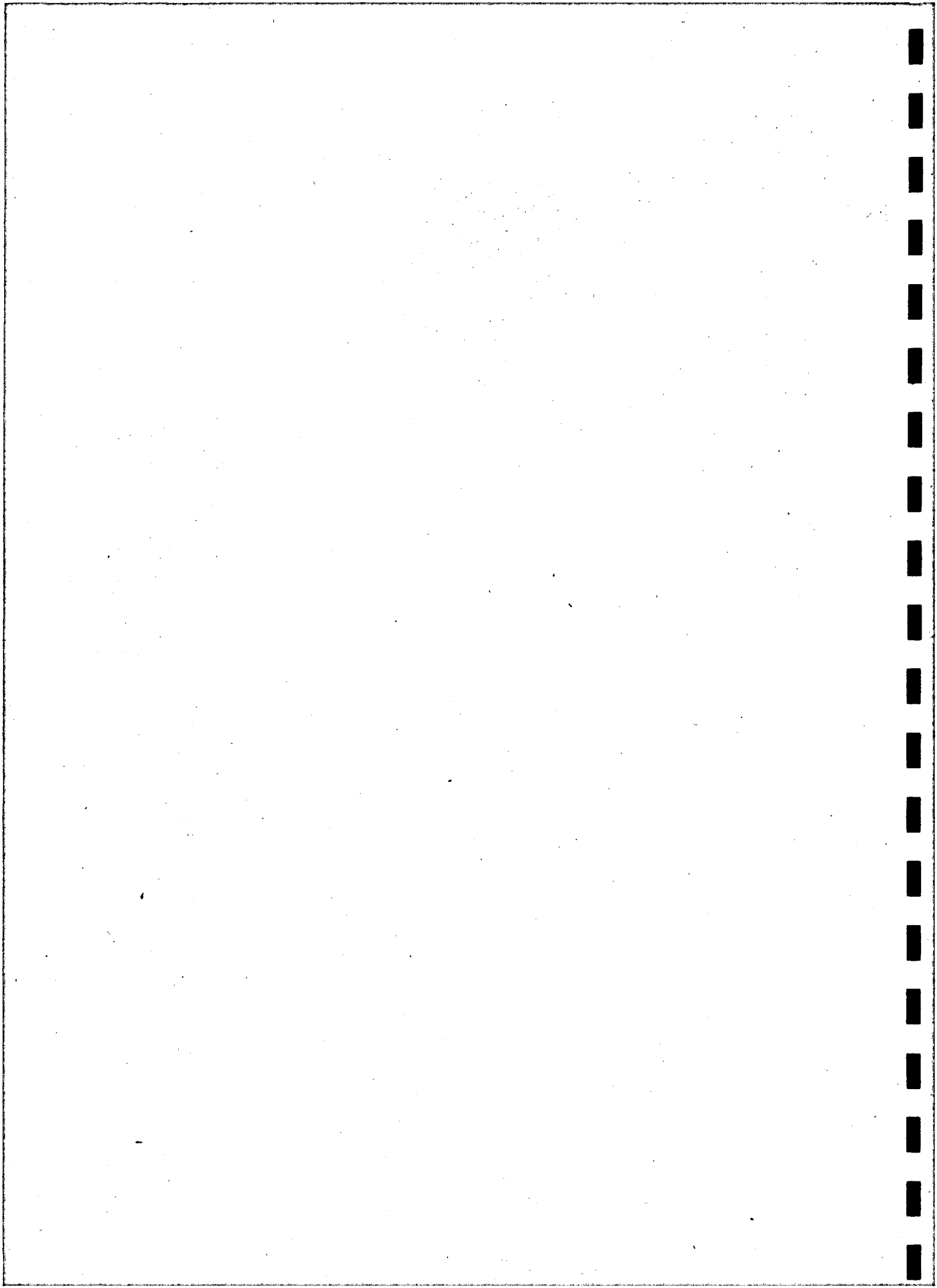
Voorstel Broerenkomplex

Totaal oppervlakte begane grond met aftrek van Librije (expositieruimte) en de westvleugel (archief N.H.Kerk) 835 m².

Totaal oppervlakte begane grond met aftrek van de kloostergang 700 m².

Bezwaren: Oppervlakte begane grond te gering, totaal aantal m² bij lange na niet voldoende.
De historische bouwkundige structuur van het complex kan niet aangetast worden. Juist de bouwmassa's en hoofdvormen van het complex zijn monumentaal, waardoor enige uitbreiding nooit tot de mogelijkheden zal behoren.

Aangezien wij begrip hebben voor het gemeentelijk pogen de restauratie van het complex door het vinden van een bestemming te bevorderen, willen wij graag de suggestie doen het Broerenklooster te bestemmen tot onderkomen voor één of meerdere instellingen in de sfeer van de musicerende en beeldende kunst. Met name in het edukatieve vlak liggen de betere waarborgen voor versnelde subsidiëring. Een gefaseerde aanpak is in dat geval mogelijk.

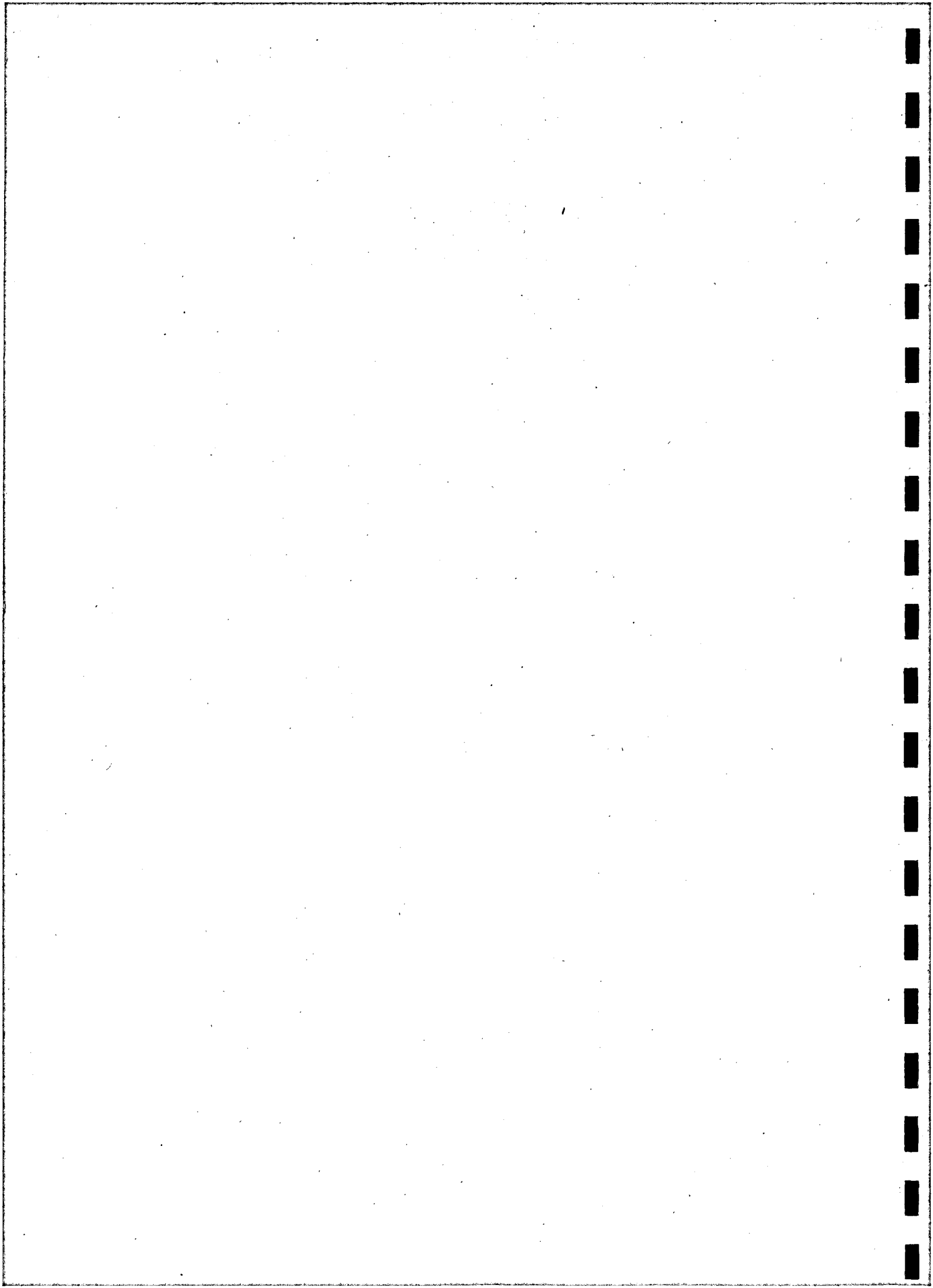
1:1000

SUGGESTIE GERECHTSGEBOUW

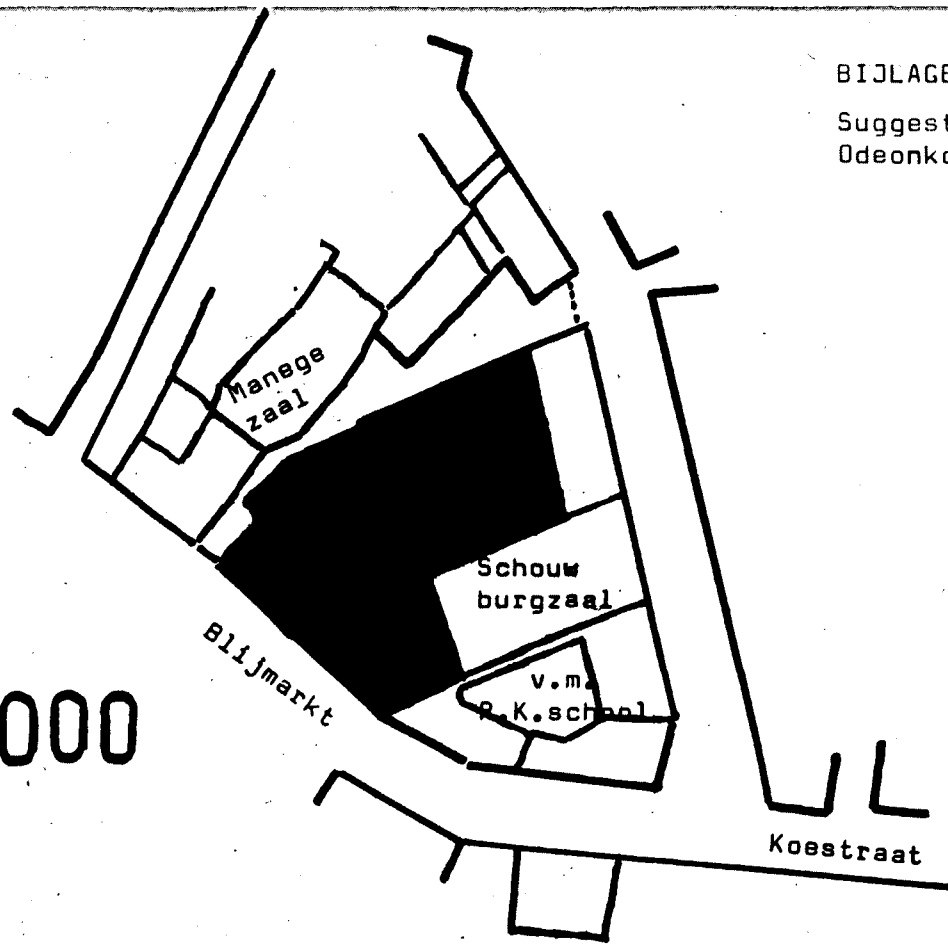
Het totale aantal m² op de begane grond bedraagt ca. 900.

Het gebouw geeft door het voorkomen grote aanleiding tot drempelvrees.

Zonder meer te klein.

1:1000

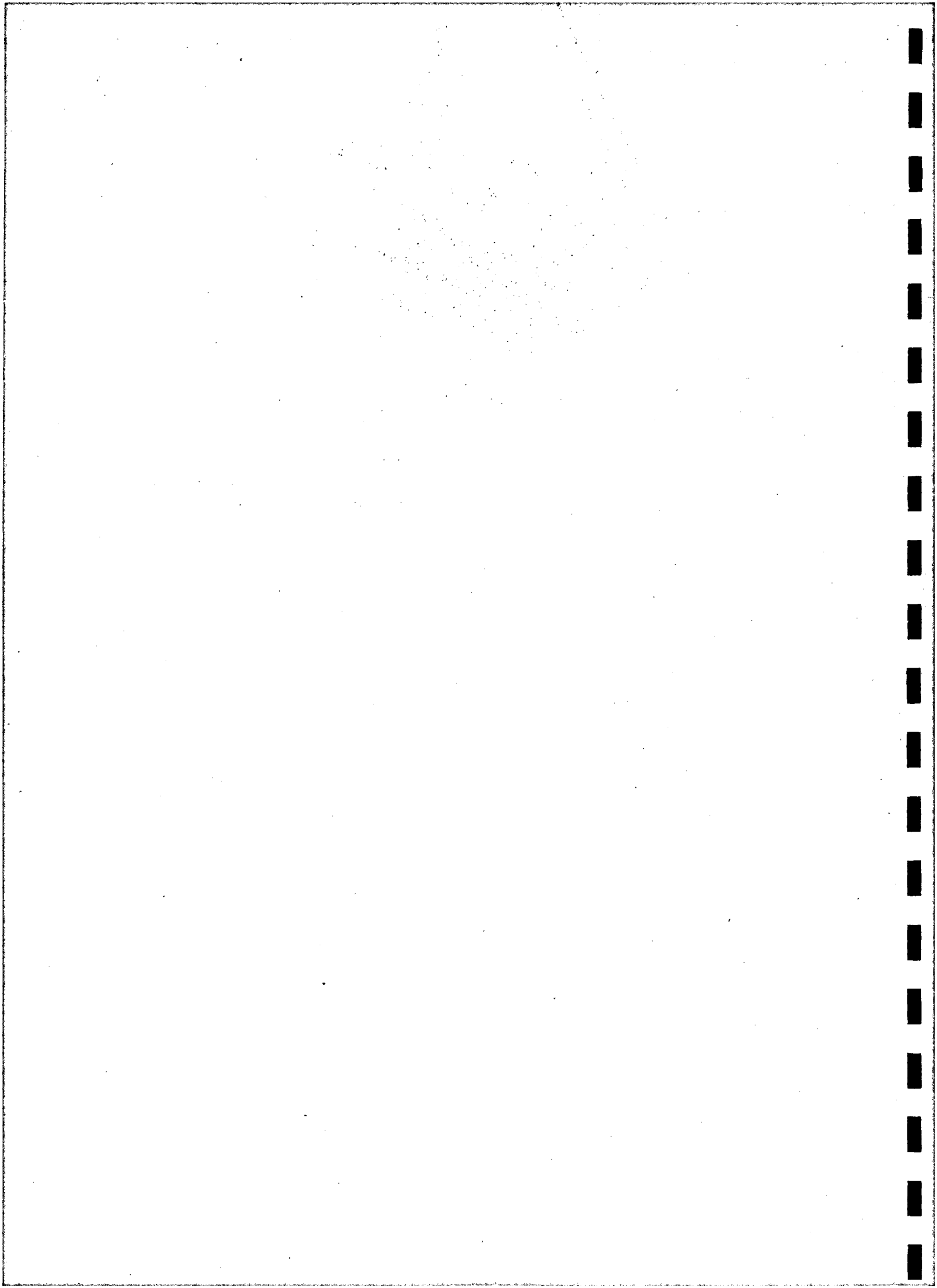

SUGGESTIE ODEON

Totaal beschikbaar oppervlak op de begane grond, met aftrek van de schouwburgzaal, de school en de manegezaal: ca. 1000 m².

Geen enkele mogelijkheid voor het centraal achtergrondapparaat en de vele kleinere publieke ruimten.

Te klein.

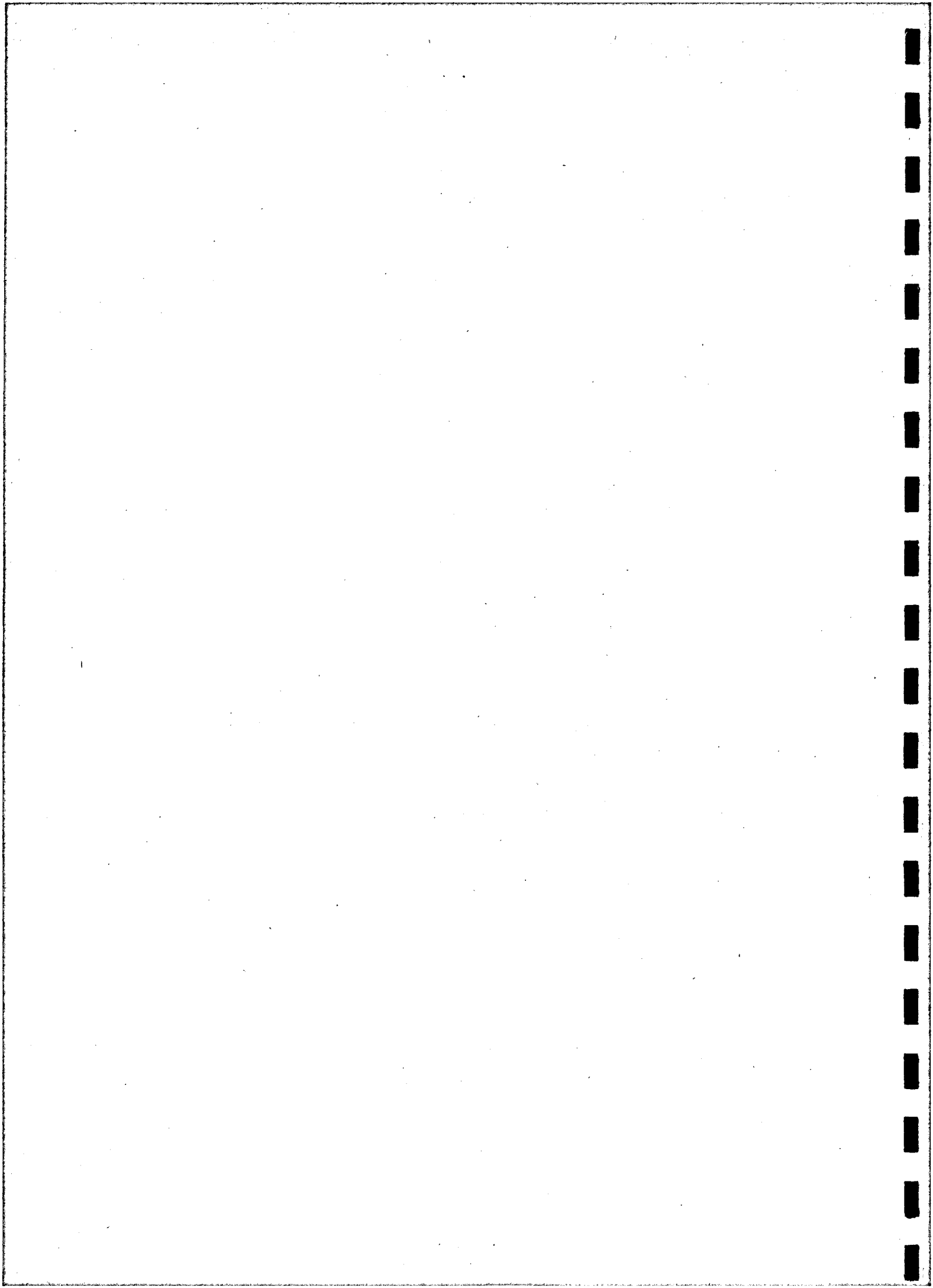
I N H O U D

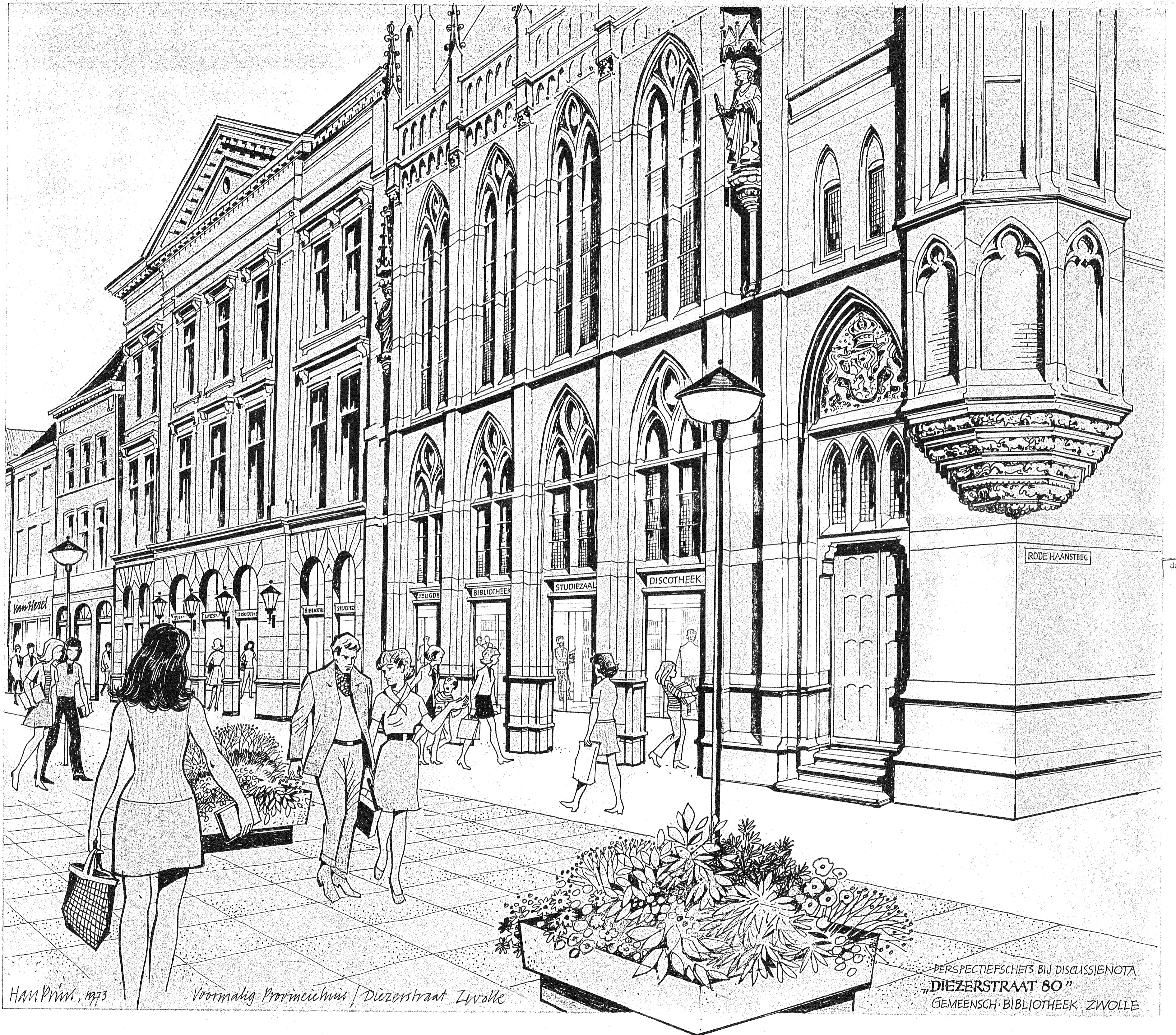
PROGRAMMA VAN EISEN

I. Functie van een centrale openbare bibliotheek	pag. 3
II. Situering van de nieuwe centrale	pag. 5
III. Presentatie van het gebouw	pag. 5
IV. Kollekties	pag. 6
V. Specificatie van de ruimten	pag. 8
VI. Relatieschema	pag. 14

DIEZERSTRAAT 80

Inleiding	pag. 16
I. Stedebouwkundige aspecten	pag. 20
II. Verkeerstechnische aspecten	pag. 27
III. Architectonische aspecten	pag. 30
IV. Financiële aspecten	pag. 36
V. Bibliotheektechnische aspecten	pag. 38
Konklusie	pag. 41
<u>Bijlagen</u>	
A. Huisvestigingsgeschiedenis centrale bibliotheek	pag. 44
B. Broerenkerkkomplex	pag. 46
C. Overwegingen vestigingsplaats	pag. 48
D. Overzicht nieuwe huisvestingen	pag. 51
E. Vergelijkende plattegronden	pag. 52
INHOUDSOPGAVE	pag. 58

Han Prins, 1973

Voormalig Provinciehuis / Diezerstraat Zwolle

PERSPECTIEFSCHETS BIJ DISCUSSIE NOTA
"DIEZERSTRAAT 80"
GEMEENSCH. BIBLIOTHEEK ZWOLLE

dr. H. Deckmeyer

